49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2064 Կ. ՊՈԼԻՍ

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 – 18 ՄԱՐՏ 1908

5 ՄԱՐԹ 1324 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
CONSTANTINOPLE

ԱՆ ՍԱՐԵՑԵԼԻ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
83, Գ–ՂԷ Ալի Հաճուէ, 38
Խմբագրութիւն ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՓՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی : اوهانس قریم
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ՈՒԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՆԽԻԿ Տարեկան Վեցամսեայ
Զուլոյ համար 80 ղ. 50 ղ.
Դուռտանէրու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 14 ֆր.
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՌՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 զուռուշ
Մէկ անգամէ աւելի անուանման համար՝ մանաւանդ պայմանագրով

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆԻ ՄԸ

ՏՈՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱՂՋԿԱՆՑ ՈՐԲԱՆՈՑԷՆ

1892ին էր կարծեմ որ անչափահաս աղջկանց Որբանոցը մտայ. 4 տարեկան էի, սակայն ականջներուս մէջ դեռ կը թրթռայ այն կոչտ և անքաղաքավար խօսքը երբ մերժած էի, նոյն իրիկունն իսկ, կերակուրէ մը ուտել։ Այդ խօսքը արտասանողը (չես ուզեր նէ բարու

կեր), դպրոցին ուսուցչուհին էր։ Ինքն ալ նման օգնականներով շրջապատուած՝ աւելի մանկամարդ, որոնք կարդալ չէին գիտեր և սոր համար այդ դասերը յանձնուած էին երկամսեայ մարդու մը որ աթոռովը տեղափոխուէր իւրաքանչիւրին դասը նայած ատեն։ Չպիտի ձանձրացնեմ զՆեզ աւելի երկարելով, որովհետեւ ասիկա մեծամասնութեան առաջին մանկութեան մէջ ունեցած տպաւորութիւններէն չի տարբերիր։ Սաղմոսը կէս ըրած էինք երբ այդ Սաղմոսները գործածուելէ դադրեցան և Նորէն քերականը ձեռք առինք։ Կարծեմ տարի մը եւ էր երբ օր մը նոր ուսուցչուհի մը բերաւ նոյն իսկ հոգաբարձութիւնը։ Տըպաւորութիւնը զոր նորեկ ուսուցչուհին ըրաւ մեր վրայ՝ անմոռանալի էր. մենք չատեր որ մայրական գիրկէն բաժնուելնէն ի վեր անուշ խօսքի մը, աղաղատանքոտ ակնարկի մը չէին հանդիպած, զգացին թէ այս նորեկ ուսուցչուհին իրեն հետ սիրտ մըն ալ կը բերէր։ Շատ ցաւեցանք երբ հոգաբարձութեան կողմէ պաշտօնապէս ներկայացուելէ վերջ՝ այն իրիկունը գնաց, երկու օրէն վերադառնալու խոստումով։

Երկու օր վերջը մեր առաջին անմրցած շարժումը եղած էր զինքը համբուրել, այնքան գեղեցիկ կը դանէինք։ Որչա՜փ բարի պիտի ըլար մեզի հանդէպ։ Զայլայլեցաւ մեր այս սիրոյ բուռն արտայայտութենէն, ինքն ալ խնդալով զմեզ համբուրեց։ Իր առաջին գործը եղաւ մաքրութիւնը որ այնքան անտեսուած էր։ Անձամբ սանտրեց մեր ամէնուս գլուխները, կանչեց մեծերէն և իւրաքանչիւրին պաշտօն յանձնեց ոմանց ննջարանները ալեւ, ուրիշներու մաղերը սանտրել, ևն.։ Այնքան քաղցր և նուազ հրամայական էր որ մեծ աղջիկները փոքր փառասիրութիւն մը կը զգային իրենց վստահութիւն ըլլուելուն համար։ Ժամանակացոյցեր չէինեց «ժամը 5½ զարթնում, 5½–6 լուացում և յարդարանք»ի նման։ Անկարելի էր իրեն կանուխ ելլելը որովհետեւ առտուան դէմ կը պառկէր գիշերապահի պաշտօնն ալ ինք կատարելով, քանիցս կէս գիշերուան մէջ վերստին և վերջին մը ներմակները կը գոցէր, նոյնիսկ տարբեր վերջը երբ գիշերապահ կին մը բերուած էր, նորէն չէր կրնար քնանալ որովհետեւ տեսած էր որ յաճախ գիշերապահ կինը կը քնանար։ Ինչպէս վերջ շարունակեց այդ գիշերային հսկումները, ընդվզեցնող անձնազոհութիւնով մը։

Մանչերուն մասերն ալ ինք կը կարէր փաքենայով. բարի պարիկն էր որուն կը բերէին ամէն կտրած կամ ասրուած բան, լամբարները, կարի մեքենաները, եւայլն, որոնց համար սակայն երբէք զժգոհութեան բառ մը չլսուեցաւ բերանէն։ Զէր յանձնարարեր բան մը առանց իր օրինակովը ցուցնելու, այպէս ինքն էր որ կը կատարէր մաքրութեան մեծ մասը։ Փափուկ պաշտօններ կային զոր մէկու մը չէր յանձներ ինչպէս մաղերը և եղունգները կտրելը, և Արշանիկ կը զգայինք զմեզ այս հպումէն երբ մեր ձեռքերը կ'առնէր իր ձեռքերուն մէջ մեր եղունգները կտրելու համար։ Այս օրուան պէս կը յիշեմ Խաչի օրն էր, պատրաստ էինք Վեղեցի Թրթռալու մեր sof սիրուն հագուստներով և jockey գլխարկներով, զոր ինք մի մինակը կը շինէր գիշերային աշխատութիւններով, երբ ընկերներէս երեքը՝ Հայկ բաւ ինծի.

—Կ'ուզէի թռչուն մը ըլլալ և օրիորդին գլխուն վրայ թռռիլ։

Այս տղայական բաղձանքը օրքան ալ տարօրինակ, իր մէջ կը խտացնէր այն պաշտումը զոր ունէինք Օրիորդին հանդէպ, մանաւանդ մենք մանչերս, և աղջիկներն ալ մեզմէ նախանձոտ, պըռոտի տանն՝ զոր կ'ընէինք առանց դոյզ դոյզ ըլլալու, այլ օրիորդին շուրջը հաւաքուած՝ միշտ կը հարցնէին.

—Օրիորդ մանչե՞րը չատ կը սիրէք թէ աղջիկները։

Դժուարին կացութեան մը մէջ էր, սակայն Նորէն գիտէր այդ կացութենէն ազատիլ. «Եթէ ուզեն ալ կը սիրեմ բայց մանչերը եթէ աւելի աշխատող ըլլան բնականաբար զանոնք աւելի կը սիրեմ» կը պատասխանէր։

Դասերու ատեն մանաւանդ Բարձրագոյն դասարանը ուր մեծ աղջիկներու քով պզտիկ տղաքներ փպչին, այս մանչու աղջիկի վէճը աւելի նշմարելի կ'ըլլար, երբ օրիորդը մանչերը այդ մեծ աղջիկներուն օրինակ կը բերէր։ Դասերը որոշ ժամանակացոյցի մը համեմատ չէին տրուեր։ Աւաւօտուն մաքրութիւններէն վերջ իւրաքանչիւր դասարան կ'երթար օրիորդէն դասերը առնելու։ Ամէնէն վերջը բարձրագոյնը որուն դասը քիչ մը երկայն կը տեւէր։ Կէս օրէն վերջը կար, ձեւ և բացագիր դասեր։ Դասերը, որովհետեւ մենակ ինքն էր, չէինք սորվեր միայն դաս առնելու համար այլ սորվելու համար. արդէն միասին կը սորվէինք օրիորդին հետ։ Կը յիշեմ գիշերներ ուր «փ բերան ուսանելի»ներ գոց կ'ընէինք։ Այդ դասերը անկանոն և քիչ մըն ալ ազատ չատ արդիւնաւոր կ'ըլլային և այցելուներ մանաւանդ երկրորդական վարժարանի ուսանողներ հիացած կը մեկնէին երբ 11 տարեկան տղաքներ Գարազաշի հատընտիրի առաջին մասէն թարգմանութիւններ կ'ընէին ինչպէս նաև Գրամս. սահուն կը կարդային և բաւական կը թարգմանէին։ Դպրոցասէր Տիկնանց սանուհիները յաճախ կ'այցելէին մեզ. ինչ հաճոյքի օրեր էին այդ այցելութիւնները երբ մեծ աղջիկները այդ սանուհիներուն ձեռքէն բռնած մտերմօրէն դպրոցին պատիւները կ'ընէին։ Անոնցմէ մանաւանդ Օր. Ալաճաճեան ժամերով կը զբաղէր մեզի հետ, երգելով և երգեր սորվեցնելով առանց յոգնելու, միշտ զուարթ, միշտ ժպտուն։ Այդ սանուհիներուն այցելութեան օրերը մեզի համար տօնի և ուրախութեան օրեր էին։ Միասին պտոյտներ կ'ընէինք։ Պտոյտներու գալով, տարուոյն բաւական մեծ մասը պտոյտներու յատկացուած էր, ամէն օր երեկոյեան դէմ, դիմացի լեռները կ'երթայինք ուր օրիորդը այլեւս մեր ուսուցչուհին չէր այլ մեր ընկերուհին որուն հետ կը զուարճանայինք։ Ամէնուն փափաքն էր օրիորդին համար ծաղիկ հաւաքել, կը ջանային ամէնքն ալ լաւագոյն փունջը կազմել, այնպէս որ վերադարձին օրիորդը ծաղիկներով բեռնաւորուած կ'ըլլար զոր կը դնէր մեծ ննջարանի վառարանին թաղարին վրայ։ Այդ պտոյտները ճշմարիտ դասեր էին, միջատներ, ծաղիկներ իրագիտութեան դասեր կ'առէինք մեզի։ Սակայն տարուոյն ամէնէն գեղեցիկ օրը և ամէնէն գեղեցիկ պահը այն ատենն էր ուր մեր տարեկան բերանացի քննութիւնները աւարտած՝ պարտէզ կ'ելլէինք օրիորդին հետ մէկտեղ, ուրախ զգալով որ օրիորդը մենք գոհ մնաց։ Այս հարցքննութիւնները օրուն ներկայ կը գտնուէին Հիւսնդանոց գտնուող հոգեւորականները, բժիշկները, Տնօրէնը, գրագիրները, մեզի փոքր հպարտութիւններ կ'առէին որոնցմէ կ'զգուշացնէր զմեզ օրիորդը։ Երկու ամիս արձակուրդ, և Սեպտեմբերին նոր գիրքեր նոր տեսակներ, նոր գրիչներ. անհամբերութեամբ կ'սպասէինք, այդ նոր առարկաներուն, իւրաքանչիւրի գրչին վրայ օրիորդը զմեզիով անուան սկզբնատառերը չէր մոռնար փորագրել։

Իրիկունները չէինք կրնար գնուիլ պառկիլ, հանառակ օրիորդին որ մեզի պառկիլ կը յանձնարարէր, կը կենային իրեն քով մեր դասերը սորվելու լամբարի լոյսով, մինչ ինք մեր հագուստները կամ ճերմակեղէնները կը կարէր, մերթ ընդ մերթ զուարճացնող մանրադէպեր պատմելով։ Բանիցս կրկնած էր հայ տղու մը պատմութիւնը որ 12 տարեկան գացած էր Ամերիկա ուսում առնելու և գիշերները աշխատելով ցերեկները դպրոց կը յաճախէ եղեր և այսպէս յաղողեր է հոդագործ քիմիագէտի վկայականը առնել։

Մենք ականատես՝ այն տգնութիւններուն որոնց արդիւնքը կ'ելլային մեր զգեստները՝ ամէն ջանք ի գործ կը դնէինք զգուշաւոր կերպով զանոնք զորձածելու և սա էր օրերն մեծ գոհունակութիւն կը պատճառէր, և երբէք չէր ձանձրացներ զինքը։

Առանց յարմար պարագային՝ անպէտ խրատներով չէր ձանձրացներ զմեզ. անգամ մը ուներլով կարիճ մը բռնած դասարան մտաւ և ըսաւ. «Ահա այս փոքր կարիճը ծորակէն վազց, դուք գէշ սովորութիւնը ունիք բերանիդ ծորակին դնելու ջուր խմելու համար, յաճախ բան եմ ձեզի թէ չատ տգեղ և անքաղաքավար է այդպէս ջուր խըմելը՝ հիմա կը տեսնաք թէ ոչ միայն անվայել այլեւ վտանգաւոր ալ կրնայ ըլլալ։ Թող ձեռնէ մէկը ասկէ ետք առանց դաւաթի ջուր չխմէ։»

Այսօրուան ժամկավարժութիւնը երկու բան պակաս պիտի դնէ հոս, երգը և մարմնամարզը։ Ցաւալի է որ մենք, ինչպէս մանկապարտէզի և նախակրթարանի տղաք, տճաճութիւնով մը կ'ընդունէինք միշտ պարի հրաւէրը։ Անճաշակ երգեր, թոյլ շարժումներ և մանաւանդ յաճախ բազմութենէ մը դիտուած ըլլալը մեզի համար չատ նեղացուցիչ բան մըն էր։ Այսպէս կիրակի օրերը հանդիսական զբօսավայրին մէջ ժողովուրդը կը փափաքէր որ որբերը պարէին։ Երեւի այդ պարոններուն համար տեսարանը զուարճալի էր սակայն մանուկներու համար չատ նեղացուցիչ բան մըն էր գալ այդ միջօրէի տաքուն երգել և շարժումներ ընել կարգապահութեան լուծին տակ, մինչ բազմութիւնը տղոց տեղ չձգելու ատաիճան խանուած էր։

Այդ երգերը և մարմնամարզը մենք կ'ընէինք յաճախ օրիորդին հետ, բաց օրէն և անկախօրէն, ամէն ոք պատրաստած երգերը երգելու և յաճախ օրիորդը նոյնիսկ կ'առաջարկէր մրցումներ։ Եւ պժգանքը զոր այդ տարիքէն ի վեր ունեցած եմ այս չափուած ձեւուած շարժումներուն համար՝ տղուն բնութեան բոլորովին հակառակ, որուն լաւագոյն է ազատօրէն վազվզտել իր ընկերներուն հետ, կը թեղադրէ ինծի այս մէկ քանի տողերը գրելու։ Եթէ երբեք չենք կրնար բնական դաստիարակութեան հետեւիլ, գէթ բնական շարժումները չապականենք այդ մեքենական տգեղ շարժումներով։ Այդ շարժումները կարեւոր են 10 տարեկանէն վեր եղող ամէն տարիքի անհատի համար սակայն երբեք ներելի 4–5 տարեկան տղոց համար և գոնէ սխալ հակցուած մանկապարտիզպանութիւնը մըն էր այդ մէկ երկո՛ւքը։ Եթէ անկարելի է ժամանակն դաստիարակութիւնը քաղաքակրթութեան պահանջներուն բերմամբ կամ ծնողքին անապարծութիւնով, անկարելի չէ ֆիզիքական ժամանակ մը ընելու։ Կը վախնամ որ կառքին վրայ մրափող կառապանն ու ոստիկանը կ'իմանան այս յայտարարութիւններս, ընդհակառակը ես կը փափաքիմ որ ամէն մարդ իմանայ. նոյն իսկ տիկ. Շամպրի ալ վստահ է ձեր անմեղութեան և կը փափաքի ժամ առաջ լմնցած տեսնել մեր երկուքին ամուսնութիւնը։

—Տիկ. Շամպրի՜... վստահ եմ որ անիկա կը գթայ վրաս։

—Այո՛, կը փափաքի որ դուք ալ մասը կազմէք մեր ընտանիքին։

—Ձեր ընտանիքին մէջ, ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

—Տիկ. Շամպրի հօրեղբօրս հետ պիտի ամուսնանայ, ասոր համար պայման դրած է որ սակայն նախ ձեր անմեղութիւնը հաստատուի։

Օր. Լիսթրալ խորապէս ազդուեցաւ կաթօնի այս վերջին յայտարարութենէն և հակառակ ինքզինքը զսպելու համար թափած բուռն ճիգերուն, արցունքները սկսան հոսիլ տժգունած այտերէն վար։

—Երբ այսչափ մօտեցած ենք երջանկութեան, դուք բանտ վերադառնալու խօսք կ'ընէք, կարելի՞ բան է մտիթ, չէ՞ գթար վրաս, յարեց կաթօն. վստահ եմ որ սխալ հակցուած կայութեանը՝ սրահին մէջ չսպասելու համար հոս եկայ ժամանակ անցընելու, երանի՞ թէ...։

—Ի՞նչ, կը զղջա՞ք հոս գալերնուդ համար։

—Այո՛, պէտք չէր որ հոս գայի. ինքզինքս ուրիշներուն ցուցնէի. ես հիմա հանրութենէն փախչելու, երեսս անոնցմէ պահելու դատապարտուած եմ, բայց ի՞նչ ընեմ... չկրցի փափաքս զսպել անգամ մըն ալ արեւը, ծաղիկները, ծառերն ու բնութիւնը տեսնելու. մտածեցի թէ գուցէ անգամ մըն ալ պիտի չկրնայի տեսնել զանոնք։

—Ըսել է բնաւ չմտածեցիք ձեզի սիրողներուն վրայ։

—Զիս սիրողնե՞ր, ո՞վ պիտի սիրէ զիս, գուցէ վրաս ցաւողներ գտնուին...։

—Հապա ե՞ս, հաւատք չունի՞ս վրաս, սո՞ւտ կը կարծես ըսածներս. կ'ենթադրե՞ս որ խոստումէս ետ դարձած ըլլամ. ուրիշներ ի՞նչ կ'ուզեն թող ըսեն, ես չե՞մ գիտեր որ անմեղ հրեշտակ մըն էք դուք. ապացուցանելու համար անկեղծութիւնս անգամ մ'ալ կը կրկնեմ ուրիշ փախանձեմ որ յօժարութիւն յայտնէք իմ կինս, ամուսինս ըլլալու. ինչո՞ւ չէք պատասխաներ, կը հեղգութի՞ւն ասանկ անարտեւ ժամու մը համար կը մոռնաք որ կանչին վրայ մրափող կառապանն ու ոստիկանը կ'իմանան այս յայտարարութիւններս, ընդհակառակը ես կը փափաքիմ որ ամէն մարդ իմանայ. նոյն իսկ տիկ. Շամպրի ալ վստահ է ձեր անմեղութեան և կը փափաքի ժամ առաջ լմնցած տեսնել մեր երկուքին ամուսնութիւնը։

—Տիկ. Շամպրի՜... վստահ եմ որ անիկա կը գթայ վրաս։

—Այո՛, կը փափաքի որ դուք ալ մասը կազմէք մեր ընտանիքին։

—Ձեր ընտանիքին մէջ, ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

—Տիկ. Շամպրի հօրեղբօրս հետ պիտի ամուսնանայ, ասոր համար պայման դրած է որ սակայն նախ ձեր անմեղութիւնը հաստատուի։

Օր. Լիսթրալ խորապէս ազդուեցաւ կաթօնի այս վերջին յայտարարութենէն և հակառակ ինքզինքը զսպելու համար թափած բուռն ճիգերուն, արցունքները սկսան հոսիլ տժգունած այտերէն վար։

—Երբ այսչափ մօտեցած ենք երջանկութեան, դուք բանտ վերադառնալու խօսք կ'ընէք, կարելի՞ բան է մտիթ, չէ՞ գթար վրաս, յարեց կաթօն. վստահ եմ որ սխալ հակցուած

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(100)(

ԿԻՐՔԻՆ ԶՈՒՐԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

ՊԷՌԹ ԲԱՆՏԸ ԿԸ ՆԱԽԸՆՏՐԷ

Կաթօն դէպի Օր. Պէռթի կառքը քշեց.

—Պարո՛ն, ըսաւ օրիորդը թախանձագին չեչտով մը, կ'աղաչե՛մ, ըսէք ձեր հօրեղբօր որ հաճի դարձեալ զիս բանտ վերադարձնել։

—Բա՞նտ, ի՞նչ կ'ըսէք Աստուած իմ, կարելի՞ բան է մտիթ։

—Այո՛, հոն երթալ կ'ուզեմ ես, հարկաւ առանկ ազատութենէ մը կը նախընտրեմ բանտը. քիչ առաջ Արդարութեան պաշտօնատունը գացի, բայց հոն չգտայ պարոն Ռոժէ Տարսին. ետքը տակ. Շամպրիի հանդիպեցայ, դժբախտաբար ա՛ն ալ դուրս եկած էր. երկուքէն ալ պիտի խնդրէի որ զիս բանտ վերադարձնեն. տիկին Շամպրիի բացակայութեանը՝ սրահին մէջ չսպասելու համար հոս եկայ ժամանակ անցընելու, երանի՞ թէ...։

—Ի՞նչ, կը զղջա՞ք հոս գալերնուդ համար։

—Այո՛, պէտք չէր որ հոս գայի. ինքզինքս ուրիշներուն ցուցնէի. ես հիմա հանրութենէն փախչելու, երեսս անոնցմէ պահելու դատապարտուած եմ, բայց ի՞նչ ընեմ... չկրցի փափաքս զսպել անգամ մըն ալ արեւը, ծաղիկները, ծառերն ու բնութիւնը տեսնելու. մտածեցի թէ գուցէ անգամ մըն ալ պիտի չկրնայի տեսնել զանոնք։

—Ըսել է բնաւ չմտածեցիք ձեզի սիրողներուն վրայ։

—Զիս սիրողնե՞ր, ո՞վ պիտի սիրէ զիս, գուցէ վրաս ցաւողներ գտնուին...։

—Հապա ե՞ս, հաւատք չունի՞ս վրաս, սո՞ւտ կը կարծես ըսածներս. կ'ենթադրե՞ս որ խոստումէս ետ դարձած ըլլամ. ուրիշներ ի՞նչ կ'ուզեն թող ըսեն, ես չե՞մ գիտեր որ անմեղ հրեշտակ մըն էք դուք. ապացուցանելու համար անկեղծութիւնս անգամ մ'ալ կը կրկնեմ ուրիշ փախանձեմ որ յօժարութիւն յայտնէք իմ կինս, ամուսինս ըլլալու. ինչո՞ւ չէք պատասխաներ, կը հեղգութի՞ւն ասանկ անարտեւ ժամու մը

լիկ մը, ուրիշին կտոր մը ածուխ էր վիճակուածը, մինչդեռ երրորդ մը կը հրաւիրուէր կուկուլիկկու մը ըսել։

Ահա չատ պարզ, առանց հռետորական կեղծ ճիգերու, ինչ որ ապրեցայ մինչեւ 12 տարեկան, և զոր եթէ այսօր ներկայացուցի, թէեւ չատ անբաւական, փափաքս էր ցոյց տալ թէ ինչ կարող է ընել սրտի և մտքի տէր դաստիարակ մը և թէ մանկավարժական ուսումներու հետեւած ըլլալ չի բաւեր որ առաջին եկողը ինքզինքը իբր դաստիարակ ներկայացնէ։

Գ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՇՈՒԱՅՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Իրաւ է թէ պաշտօնապէս դադրած է հետաքրքրութիւնը այդ թղթակցութեան վրայ, բայց հանրային կարծիքը կը շարունակէ զբաղիլ անով։ Գերման թերթերը իրենց սովորութեան համեմատ երկար ատեն լռութիւն պահեցին մինչեւ որ աղէկ մը վերահասու եղան անգլիական թերթերուն բռնած ուղղութեան։ Հիմակ որ կացութիւնը պարզուեցաւ և անգլիական թերթերը համակարծիք չեղան Թայմզի, իրենք սկսած են նոր ի նորոյ վիճաբանութեան դուռ բանալ և խորհրդածութիւններ ընել։ Դիտուած է որ գերման մամուլը ամէն ատեն այս զգուշաւոր ընթացքին կը հետեւի Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ հանրային շահեկանութիւն ունեցող խնդրոյ մը վրայ։ Կը սպասեն որ Լոնտոնի մամուլը խօսի, և պարզուի կացութիւնը անգլիական տեսակէտով։ Բացարձակապէս կ'այպանուի Թայմզ, որուն նպաստակ կը վերագրուի պաղութիւն ձգել Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Գերման թերթերը կը յիշեցնեն թէ երկար ժամանակէ ի վեր Թայմզի կէս նպատակին եղած է երկու Տէրութիւնները գժտեցընել, և հիմա այս թղթակցութիւնը գեղեցիկ առիթ մը բռնելով, Լոնտոնեան մեծ օրաթերթը ահագին աղմուկ հանեց։ Նոյնիսկ վարչապետ Պիւլով իշխանին բերանը եղող թերթ մը խիստ ծանր լեզու կը գործածէ Թայմզի հետ, ուստ և նպատակաւոր լուրերու ընդունարան կոչելով զայն։ Պայքարը ուժգնութեամբ կը շարունակուի Թայմզի և գերման մամուլին միջեւ։ Իրաւ է թէ անգլիական թերթերը ամէն կերպով համամիտ չեղան Թայմզի, այդ թղթակցութեան մասին անոր տուած մեկնութիւններուն առթիւ, բայց անոնք ալ անպատեհ համարեցին զայն։ Բարիզի թերթերուն բռնած ընթացքը եւս չահեկան էր այս խնդրոյն առթիւ։ Կառավարութիւնը այս միջոցիս իր գաղթային ձեռնարկութեան մէջ ընկղմած ըլլալով, ոչ միայն բոլորովին անտարբեր մնաց, այլ նաեւ իրմէ ներշնչուած մամուլը խիստ չափաւոր լեզու մը գործածեց, ոչ հակագերմանական, ոչ հականգլիական։

Սակայն բոլոր այս պայքարէն մէկ բան միայն կարելի է հետեւցնել անտարակուսելի ճշդութեամբ. ա'յն թէ հակառակ բոլոր յայտարարութիւններու, Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութիւնները չատ փափուկ են, և ամենափոքր առիթ մը կը բաւէ փոխադարձ կիրքեր գրգռելու համար։ Անգլիոյ հանրային կարծիքը Թայմզի բոլորովին անհամամիտ չերեւիր. և գերման մամուլին բանեցուցած լեզուն ալ կը ցուցնէ թէ Գերմանացիք ի՞նչ տրամադրութիւններով տոգորուած են Անգլիոյ հանդէպ։ Հոգերանական վայրկեան մը էր ասէկա, որ պայծառօրէն պարզեց երկու Տէրութեանց կացութիւնը։

Լորտերու Ժողովին մէջ Լորտ Բոզպէրիի յայտարարութիւնները աննպաստ ազդեցութիւն ըրին Անգլիոյ հանրային կարծիքին վրայ։ Ֆրանսայի և Անգլիոյ սիրալիր համաձայնութիւնը խնդրոյ նիւթ ըրաւ Բոզպէրի, յայտարարելով թէ այսօրուան բարեկամը վաղը կրնայ թշնամի ըլլալ, և հետեւաբար ակնարկել ուզեց թէ Գերմանիան պէտք չէ վշտացնել։ Թայմզ պախարակեց Լորտ Բոզպէրին, և օրինակներով հաստատեց թէ անգլուֆրանսական սիրալիր համաձայնութիւնը երկու ժողովուրդներուն իրական չահերուն վրայ հաստատուած է, և ինք Լորտ Բոզպէրի, որ Վարչապետ և արտաքին գործոց նախարար եղած է, լաւ գիտնալու էր այս կէտը։ Լորտ Բոզպէրի փութոյ հերքել մասամբ իր կարծիքները և մասամբ հաստատել։ Թայմզ հակացուց թէ Լորտ Բոզպէրի քաղաքականութիւնը արդէն այս տեսակ հերքումներու և հաստատութիւններու օրինակը կուտայ արդէն։ Ինք էր որ, ըսաւ, նախապէս ջատագով եղած էր անգլուֆրանսական մերձեցման և բարեկամութեան։ Եւ հիմակ ալ այս ոճով կը խօսի, կը գրէ Թայմզ։

ՉԻՆԵԻՃԱՌՈՆԱԿԱՆ ՎԷՃԸ.— Չինաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Չինաստան կը հաւանի Ճաբոնի վճարել 21,400 եէն, Թացու Մարու չոգենաւին վաճառքներուն փոխարժէքը, ինչպէս նաև նաւուն զէնքերը վերադարձնել։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՂԸ. — Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ ամերիկեան զրահաւորներուն տորմիղը Սան Ֆրանչիսքոյէ մեկնելէն վերջ պիտի այցելէ Հաւայի, Սամօա, Մէլպըրն, Սիմոնի և Փիլիպպեան կղզիները, և Սուէզի ջրանցին ճամբով պիտի վերադառնայ Նիւ Եորք։

ՇՈՓԵՆԱՒԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Անթեւ հեռագրութեամբ ծանուցուեցաւ Նիւ Եորք թէ անգլիական Բroվիsեն չոգենաւը Նիւ Եորք երթալու ճամբուն վրայ բռնկեցաւ Սիթի Այլէնտի մօտ, էքզէկուէլս Բօքի բացերը։ Բոցերը արագ արագ ծաւալեցան, և մուխը լեցուց ամբողջ չոգենաւը, արթնցնելով 600 ուղեւորները, որոնց մեծ մասը կին. և տղայ։ Ճիշտ այդ տեղն էր որ ասկեց առաջ բռնկած էր Ֆեբրուարի Սլօքըմ չոգենաւը, որուն 1,000 ուղեւորներն ալ հրոյ ճարակ եղան։ Այս անգամ բարեբախտաբար օգնութեան ժամանեց ուրիշ չոգենաւ մը, որ յաջողեցաւ ազատել 600 ուղեւորները։ Այդ միջոցին արշալոյսը կը ծագէր։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ԲԱՐԻՋԻ ՄԷՋ. — Վերջին տարիներուս ամէնէն մեծ հրդեհներէն մին պատահեցաւ Բարիզի մէկ արուարձանին մէջ, ուր դաշնակի գործարան մը հրոյ ճարակ եղաւ, և կ'ըսուի թէ 2000 դաշնակ այս առթիւ փճացան։ 450 հոգի անգործ մնացած են այս կրակին հետեւանքով, և վնասը վեր ի վերոյ 100,000 անգլ. ոսկի կը հաշուուի։

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՃԵՐԸ.—Գերման գաղթային նախարար Տէրնպուրկ ներկայացուց գաղթային երկաթուղիներու ծրագիրը, որ ընդունուեցաւ Դաշնակցային Խորհուրդին կողմէ։ Ծրագիրը կը տրամադրէ 900 մղոն երկաթեայ գիծ չինել Գերմանիոյ ափրիկեան գաղթավայրերուն մէջ։ Ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ 7 միլիոն 500,000 անգլ. ոսկի, որ պիտի հայթայթուի փոխառութիւններով և պիտի գործածուի վեց-եօթը տարիներու շրջանի մը մէջ։ Երէկ Ռայխսթակին մէջ սկսան վիճաբանութիւնները գաղթային ելմտացոյցին վրայ, և պիտի տեւեն մինչեւ այս շաբթու վերջ։ Պահպանողականք հակառակ են Տէրնպուրկի ծրագրին։

ՔՐՈՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ իր կոկորդի անհանգստութեան պատճառաւ, երէկ Ազգ. Պատրիարքարան չիջաւ, և հետեւաբար չնախագահեց Կրօն. Ժողովոյ նստին, օրպէսզի կազդուրման համար հարկ եղած միջոցները ի գործ դնելով, կարենայ նախագահել այսօրուան Խառն Ժողովի նիստին։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Աւագեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին նաեւ Տ. Դաբրիել Եպս. Ճէվահիրճեան, Տ. Մովսէս Եպս. Կէսմրիլճեան, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան, Պալաբեան Տ. Գրիգորիս վարդապետները և Տ. Սարգսեան, Մանտալճեան, Աչճեան, Էքսէրճեան և Ճէպէճեան քահանաները։ 1. Վանայ Առաջն. Տեղապահ Տ. Ներսէս Վրդ. Խապայեան, ինչպէս քանիցս, այս անգամ եւս իր հիւանդագին վիճակը, և մանաւանդ վերջերս իր ակարութեան սաստկացած ըլլալը պարզած էր։ Ժողովը նկատելով որ, այս վիճակին մէջ, Տ. Ներսէս Վրդ. անկարող է բնականաբար չարունակել իր պաշտօնը, որոշեց անոր տեղ իբր Վանայ Առաջն. տեղապահութեան ընտրելի Խառն Ժողովին առաջարկել Տ. Սանահիա Վրդ. Հազարապետեանը։ 2. Ժողովը որոշեց նոյնպէս հրաժարեցնել Պայազիտի Առաջն. տեղապահ Տ. Մըկերտիչ Վրդ. Զէրատեանը, և անոր տեղ իբր նոյն պաշտօնին ընտրելի ներկայացնել Խառն Ժողովին՝ Սպերի և Կիսկիմի Առաջն. տեղապահ Տ. Համազասպ Վրդ. Վարդանեանը։ 3. Մալաթիոյ Առաջնորդ Տ. Գէորգ Վրդ. Ասլանեանի մասին թեր ու դէմ գրութիւններ հասած ըլլալով, Ժողովը որոշեց Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին նկատառումը յանձնել զանոնք։ 4. Հալէպի Քեղ. Ժողովը կը յայտագրէր թէ՝ Անտիոքի և Բէյռութի մէջ լատինադաւանութեան ձգտումներ սկսած են երեւան ելլել։ Ժողովը որոշեց յատուկ պաշտօնագրով մը Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին նկատառման յանձնել սոյն խնդիրը։ 5. Պուրկազի Նորընծայ Տ. Եղնիկ քահանան մասնաւոր գրով մը կարգ մը եկեղեցական հարցումներ ըրած էր, ինչպէս, առաջին թէ՝ քանի որ ինք Նորընծայութեան քառասունքին մէջն է կրնայ եկեղեցին օրհնել. երկրորդ՝ անհրաժեշտ պարագաներու առջեւ, մկրտութիւն, թաղում կատարել և հաղորդութիւն տալ, երրորդ՝ քահանայ մը կրնայ իր զաւակները խոստովանցնել ու հաղորդել, չորրորդ՝ քառասներորդ օրը պատարագելէ վերջ, ազատ է եկեղեցական ամէն խորհուրդ և պաշտօն կատարել։ (*) Ժողովը որոշեց պատասխանել թէ՝ առաջին՝ քառասունքին մէջ չի կրնար եկեղեցի օրհնել, երկրորդ՝ կրնայ մկրտութիւն և թաղում կատարել և հաղորդութիւն տալ, երրորդ՝ կրնայ իր զաւակները խոստովանցնել ու հաղորդել, չորրորդ՝ քառասներորդ օրը պատարագելէ վերջ, ազատ է ամէն խորհուրդ և պաշտօն կատարել, պայմանաւ որ իր երկրորդ և երրորդ քառասունքներու ժամանակամիջոցին եկեղեցւոյ մէջ գիշերէ։ Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաև քանի մը վարչական և ամուսնական խնդիրներով։

Ս. ԿԱՏՐԻԱՐՔԸ վաղը Դալաթիոյ եկեղեցիին մէջ պիտի նախագահէ Արեւագայի ժամերգութեանց և պիտի քարոզէ։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ հետեւեալը կը գրեն մեզի.— «Փետր. 29 Ուրբաթ օր իր մահկանացուն կնքեց Տիկին Մ. Եղիսաբեթ Մ. Թէօլէօլեան, (Մուսալ Մ. Կարապետ Տ. Կարապետեան), մայր Այրիկ, Յակոբ, Արմենակ և Մկրտիչ Թէօլէօլեան էֆէնտիներու, որոնք Պարտիզակի զարգացած դասակարգին պատիւ բերող երիտասարդներ են։ Հանգուցեալը ի բնէ բարեպաշտ ծնողաց զաւակ, և քոյր Մ. Մկրտիչ էֆ. Տ. Կարապետեանի, իր բարեմտոյն թեւաւորութեամբ և մարդասիրական զգացումներով հմակարելի դէմք մը էր Պարտիզակի իգական սեռին մէջ, և իր կորուստը ինչպէս իր ամուսնոյն՝ Մ. Մինաս էֆ. Թէօլէօլեանի, զաւակներուն և պարագաներուն, ամբողջ Պարտիզակի համար ալ անկեղծ վշտի տխուր առիթ մը եղաւ։ Թաղ. Խորհուրդը ի յարգանս հանգուցեալին ամուսնոյն և եղբօրը՝ Մ. Մկրտիչ էֆ.ի, յատկապէս գիւղս հրաւիրեց Վիճակին Առաջնորդ Տ. Սանփանոս Արք. Յովակիմեանը, յուղարկաւորութիւն նախագահելու։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի օր, նախագահութեամբ Ն. Սրբազնութեան և մասնակցութեամբ Դարտիզակի և շրջակայ գիւղերուն քահանայական դասին։ Մեռելական արարողութիւններէն վերջ բեմ ելնելով Ս. Առաջնորդ Հայրը, սրտառուչ դամբանական մը խօսեցաւ ի վեր հանելով հանգուցեալ տիկնոջ բարեմասնութիւնները, անոր ծնողաց, ամուսնոյն, զաւակներուն և եղբօրը երկնային մխիթարութիւն հայցեց, և մաղթեց որ հանգուցեալ Տիկնոջ ներմուծանդութիւնը օրինակ հանդիսանայ բոլոր մայրերուն։ Եկեղեցին հատակ լուսազարդուած էր, և խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր։ Ս. Յակոբի ընդարձակ տաճարը նեղ կուգար անօրինակ բազմութեան։

Դամբանականէն վերջ թափոր կազմուելով, հանգուցեալ Տիկնոջ դագաղը առաջնորդուեցաւ տեղւոյն գերեզմանատունը, ուր մինչեւ վերջը կը հետեւէր նո՛յն բազմութիւնը։ Ս. Առաջնորդ Հայրն ալ մինչեւ գերեզմանատուն ընկերացաւ թափորին։

Յետոյ բոլոր ներկաները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին ամուսնոյն, զաւակներուն, եղբօրը, և բոլոր պարագաներուն։»

Խմբագրութիւնս ալ կը փութայ իր ցաւակցութիւնը յայտնել այս տխուր առթիւ Թէօլէօլեան և Տ. Կարապետեան ընտանիքներուն։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը գրեն.— Մանգուսէի 2053 թուոյն մէջ աչքիս կը հանդիպի Սամսոնի թերաչէն եկեղեցւոյ մասին «Լէվանդ»է քաղուած քանի մը նպաստակաւոր տողեր, որոնք հակառակ այն բացարձակ ու ակներև ճշմարտութիւններուն, որոնք ի զուր արձագանգ գտած են թերթերուն և նոյնիսկ Պատրիարքարանի Պատկ. Խառն Ժողովոյ մէջ, և չենք գիտեր ի՞նչ պատճառներով անսպասելի մնացած են ու կը մնան, ելեր դարձեալ կը փորձեն ուղղակի և կամ անուղղակի կերպով արդարացնել Առաջնորդին անկարողութիւնը։

Սամսօնցին լաւ գիտէ թէ ի նպաստ եկեղեցւոյ շինութեան կանխաւ հաւաքուած այդ 2300 ոսկւոյ գումարը որոնց ձեռներէցութեամբ հայթայթուած է, եթէ երբէք Առաջնորդն ինքն էր այդ յաջողութիւնը ձեռք բերողն, ինչո՞ւ արդեօք զանազան դարձուածքներով, ու սա Պատրիարքարան ուղղած սխալ ու թերուղիմ գրութիւններով Ցանձնաժողովոյ գործն անդամները հրաժարեցնելէ յետոյ, չկրնալով ո և է արդիւնք ձեռք բերել. անոնց գնած Պանդոկի կնաբաժինը Օամ. Դրամատան գրաւելով կը ճգնի շինութիւնը առաջ տանել, որուն հետեւանքը յայտնի է թէ տոկսներու բարդումով Ազգին հազար ճիգերով ձեռք բերած պանդոկի մը կիսաքանդիչէն զրկումը պէտք ըլլայ։

Ստոյգ է թէ ի նպաստ եկեղեցւոյ շինութեան հանգանակուած գումար մը եթէ կար, զոր Ժողովուրդը Առաջնորդին պիտի պարտէր, իմմիրէն բերելիք 500 ոսկւոյ գումարը պիտի ըլլար, բայց դժբաղդաբար այդ ալ ժողովրդեան աչքը կարեւոր անուանական գումարով չլացնելու համար է եղեր, ինչ որ արդէն գուշակուած էր, որովհետեւ երբ խնդիրը իրականին եկաւ 500 ոսկւոյ գումարն 20՝ի իջաւ։ Այդ գրուածքին նայելով, շինութեան ուարտումը հազիւ 1500 ոսկւոյ պէտք մը ունենալով այս տարի ալ պիտի աւարտի եղեր, երանի՞ թէ, բայց ինչ որ ճշմարտութիւն մ'է, դժբաղդաբար սա է թէ, եկեղեցւոյ շէնքին աւարտելու համար, եթէ ոչ աւելին, գոնէ երկու 1500ներու պէտք կայ կարծեմ. և այդ ալ այս ընթացքով այս տարի, գալ տարի չէ 5-6 տարի էն ալ լրանալը կասկածելի է։ Ինչ որ լաւ գիտնալով Առաջնորդը ըսած է որ «մինչև որ այն շինութիւնն ի կատար չհասցնեմ չպիտի մեկնիմ»։ Եթէ երբեք Առաջնորդ Սրբազանն իրօք ուխտած է որ մինչև որ շինութիւնն չաւարտէ չի մեկնի, լաւ լաւ կ'ընէ։

ՀԱՑ ՀՌՈՎՄԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Պատրիարքարանի կողմէ Գէյուշեան գերապայծառ Բարիզ զրկուած էր հանգ. Աբէլեան գերապայծառի կտակին խնդիրը կարգադրելու համար։ Գէյուշեան գերապայծառ որ այժմ վերադարձած է Պոլիս, երկու հազար ֆր. ծախսած է այս ճամբորդութեան համար։ Անհրաժեշտ է որ Վարչական ժողովը իր վաւերացումովը հաստատէ ծախսուած սոյն գումարին ճշդութիւնը, ապագայի անճշմարտութեանց տեղի չտալու համար։ Պատրիարքարանը բացէն 500 ֆրանքի նուէր մը ալ տուած է Գէյուշեան գերապայծառին, հանգ. Աբէլեան գերապայծառի բարենպաստակ հաստատութեանց անունով կտակած 13 հազար ֆր.ի գումարէն։ Մեզ դիտել կուտան թէ կտակուած գումար մը պէտք է իր սահմանուած նպատակին միայն գործածուի, և թէ այդ գումարէն 500 ֆր. նուիրատուութիւն մը, ի՛նչ անունով որ ըլլայ, յանձնարարելի չէ։ Խնդիրը կը փոխուի տակայն եթէ Պատրիարքարանը իր ծնողէն ըրած է այդ նուէրը։

*** Պատրիարքարանի հասոյթից յանձնաժողովը որոշեց իր նախկին տեղը այսինքն Դալաթիոյ Ս. Փրկ. եկեղեցւոյ շրջաբակին մէջ տանիլ Պատրիարքարանի դիւանը ամբողջութեամբ փոխանակ զայն Բերա փոխադրելու։ Այս որոշումին հետեւանքով Սագրզ Աղաճի Աթոռանխստ եկեղեցիին շրջափակին կից շէնքին ձեւափոխութեանց համար սկսուած ճարտարապետական գործողութիւնները մէկ քանի օրէ ի վեր դադրած են։

*** Յաւուր կ'իմանանք թէ Անտոնեան միաբան Արսէն Ծ. Վ. Աբէլեան վախճաներ է Պէրութի մէջ, ուր յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է հանդիսաւոր կերպով և մարմինն ամփոփուեր է իր մօրեղբօր Աբէլեան գերապայծառի դամբարանին մօտ։

ՍՏԱՑԱՆՔ նոր հրատարակութիւն մը՝ Երկու Ուրտեր, սիրային վիպակ մը, հեղինակութիւն Արամ Դաբուեեանի։ Գիրքին մէջ ընդարձակ յառաջաբան մը ունի Հանրագիտակի արտօնատէր Արմէն էֆ. Լուսինեան։ Այս գիրքին գինն է 3 զրուշ։ Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատունը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Հանգուցեալ Տիրան էֆ. Մելիքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 զրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Ազն. Յակոբ էֆ. Խսաեան։

ԳԱԼՖԱՑԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ Խոսակցութիւնը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տէր և Տիկին Գառնիկ Ֆնտաքեան (ի Մանչէսթր), Տիկին Կուսինա Յ. Փափազեանի (ի Մանչէսթր) մահուան առթիւ նուիրած են 1 անգլ. ոսկի։

«ՓՈՒՆՋ»ի 24րդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.— Բաղդատական բառարան Անդրանիկ Յովհաննէսեանի (Եուանէսքու) Վահրամ Մարգարեան.— Խաղ և խաղալիք՝ Ներսէս Յաւիտեան, — Հերքում մը՝ Գէորգ Ծ. Վրդ. Իբրանոսեան.— Աղուոր բառեր (սիրային ոտանաւոր) Գրիգոր Հ. Գալուստեան.— Մահ և նշանախօսութիւն.— Երկողեռակք անկեղծ չնորհակալեաց (առ Տօքթ. Սիմոն էֆ-Սեզրոսեան և Տօքթ. Մկրտիչ էֆ. Բարազամեան) Սիմոն Հ. Ալաճաճեան։

Հասցէ՝ Կ. Պոլիս, Պալըզ բազար, Նաֆտա խան թիւ 16։

ԿԱՐՆՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԵՐԶՆԿԱՅԻ ՄԷՋ

Երզնկացիք ամբողջ տասն օրեր հաճոյքն ունեցան վայելելու Էրզրումի Նորընտիր Առաջնորդին՝ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Սաատէթեանի ներկայութիւնը։ Համակրելի վարդապետը ամսոյս 13ին Դ. առաւօտ Քէմախէն քաղաքս ժամանեց երկու ոստիկանի ընկերակցութեամբ, և երէկ առաւօտ մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին։

Երկու օր հանգիստ առնելէ և բազմաթիւ պաշտօնական և անհատական այցելութիւններ ընդունելէ վերջ, իր առաջին այցելութիւնը տուաւ կեդր. ուսումնարանին, ո՛ր մեծարուեցաւ արժանավայել պատիւներով, բարձր. կարգի աշակերտներէն Պ. Յովհաննէս Նէվրիխեանեան բարի գալստեան գեղեցիկ ուղերձ մը արտասանեց և բարեմաղթութիւններ ըրաւ. Հայր Սուրբը գեղջկի ատենախօսութեամբ մը իր շնորհակալութիւնը յայտնելով ազգու խրատներ տուաւ և շեշտեց ուսման կարեւորութիւնը. Ջութակահար խումբը քանի մը կտորներ նուագեց և երգեցիկները երգեցին։ Տ. Սմբատ Վրդ. յաջորդ օրը նոյն վարժարանին սովորական կիսամեայ բարոյախօսութեան հաւաքումին ալ ներկայ գտնուեցաւ և բոլոր դասարանները այցելելով մտիկ ըրաւ դասաւանդութեանց, և յետոյ դարձեալ սրահին մէջ ատենախօսեց օրուան նիւթին «ներողամտութեան ոգի»ին վերայ և զուգադիպօրէն նոյն օրուան տօնելին՝ Ս. Սահակը ներկայացուց իբր ներողամիտ ոգի կրող խնկելի տիպարը։ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Նմանապէս այցելեց քաղաքիս միւս վարժարանները։ Կեր. առաւօտ պատարագեց և քարոզեց Ս. Երրորդութիւն և հինգ օր ալ Ս. Սարգիս եկեղեցիներուն մէջ։

Այցելութիւններ տուաւ Դ. զօրաբանակին հրամատար Մուշիր փաշային և կառավարական գլխաւոր պաշտօնատներուն. թիկնապահ մը փոխանակեց իր այցելութիւնը և Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Մուշիր փաշային հրաւէրով այցելեց զինուորական կարեւոր չէնքերն ու հաստատութիւնները, չահելով համակրանքը Նորին Բարձրութեան։

Երզնկացիք չատ թախանձեցին որ բարեկենդանի ամբողջ շաբաթը հոս անցընէ, սակայն չուզեց համակերպիլ և երէկ առաւօտ մեկնեցաւ տեղէս տասներկու կառքերով ճամբու դրուեցաւ. մեկնապահուն կեդր. Վարժարանի ուսանողներէն խումբ մը կարգաւ շարուած էր հրապարակին վրայ, ուր կանգ առաւ Հայր Սուրբին կառքը, և Տեսչուհիին յանուն վարժարանին «երթաք բարեաւ»ի քանի մը խօսքեր արտասանեց, որուն պատասխանեց Նորին Սրբազնութիւն և չնորհակալութիւն յայտնեց։ Զինքը յուղարկ դնողներէն բաժնուած պահուն, Գաւառ. Ժողովոյ ատենապետ Տօքթ. Տիգրան էֆ. Փափազեան դեղեցիկ ուղերձով մը ողջերթ մաղթեց։

Կեդրոն. վարժարանի տեսուչ Զարմայր էֆ. Ճերմակեան, ինչպէս Մարզուանի մէջ, նմանապէս հոս ալ գեղեցիկ գաղափարը յղացաւ դպրոցին յատուկ մատենադարանի մը հաստատումին. չինիչ ու օգտակար ընթերցանութեան գրքեր և հանդէսներ պիտի ունենայ ան, և անդամները կը կազմեն վարժարանին բաժանորդագրող աշակերտները, չաբաթական հինգ փարայի վճարումով մէկ բաժինի համար. Նախագահն է տեսուչը որ խորհրդակցութեամբ վարժարանին ուսուցչական մարմինն, պիտի որոշէ յարմարագոյն գիրքերը. ուսուցիչներէն Պ. Հայկ-Սրբազ Տ. Խաչատուրեան գանձապահ և Պ. Յարութիւն Թովմասեան՝ գրապահ անուանուեցան. աղքատ աշակերտները ձրիաբար պիտի անդամակցին և առաջարկը սեպհականէն աշակերտներուն ուղղուած պահուն, ներկայ ըլլալով Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. իր կողմէն ոսկի մը նուիրեց աղքատ աշակերտներու անունով, նորահաստատ մատենադարանին և փափաքեցաւ որ Սահակեան անուանուի. քանի որ Ս. Սահակի տօնախմբութեան օրը կը հաստատուի անյայտ երկու երեք օրերուն մէջ հարիւր քսա՛ն չափ բաժիններ ստորագրուեցան աշակերտներէն և ուրախութեամբ դիտուեցաւ թէ գտնուեցան աշակերտներ որ ինքնաբերաբար իրենց աղքատիկ դասընկերներուն ալ բաժին նշանակեցին ցուցակին մէջ. Սահակեան մատենադարանը չնորհակալութեամբ պիտի ընդունի ինչպէս դրամական, նոյնպէս իրեղէնի նուիրատուութիւններ ալ, պայմանաւ որ այս վերջինները նպատակայարմար հեղինակութիւններ ըլլան և ոչ թէ նուիրատուներու աւելորդներ։

***

Երզնկայի Եղնիկեան վարժարանին վեցամսեայ քննութիւնները կատարուեցան նախորդ շաբթուան մէջ, միայն Դ. Ե. Զ. կարգերուն համար և առանց ընդհատելու դասախօսութիւնները. հաճելի մը, ուրիշին կտոր մը ածուխ էր վիճակուածը, մինչդեռ երրորդ մը կը հրաւիրուէր կուկուլիկկու մը ըսել։

Ահա չատ պարզ, առանց հռետորական կեղծ ճիգերու, ինչ որ ապրեցայ մինչեւ 12 տարեկան, և զոր եթէ այսօր ներկայացուցի, թէեւ չատ անբաւական, փափաքս էր ցոյց տալ թէ ինչ կարող է ընել սրտի և մտքի տէր դաստիարակ մը և թէ մանկավարժական ուսումներու հետեւած ըլլալ չի բաւեր որ առաջին եկողը ինքզինքը իբր դաստիարակ ներկայացնէ։

Գ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՇՈՒԱՅՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Իրաւ է թէ պաշտօնապէս դադրած է հետաքրքրութիւնը այդ թղթակցութեան վրայ, բայց հանրային կարծիքը կը շարունակէ զբաղիլ անով։ Գերման թերթերը իրենց սովորութեան համեմատ երկար ատեն լռութիւն պահեցին մինչեւ որ աղէկ մը վերահասու եղան անգլիական թերթերուն բռնած ուղղութեան։ Հիմակ որ կացութիւնը պարզուեցաւ և անգլիական թերթերը համակարծիք չեղան Թայմզի, իրենք սկսած են նոր ի նորոյ վիճաբանութեան դուռ բանալ և խորհրդածութիւններ ընել։ Դիտուած է որ գերման մամուլը ամէն ատեն այս զգուշաւոր ընթացքին կը հետեւի Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ հանրային շահեկանութիւն ունեցող խնդրոյ մը վրայ։ Կը սպասեն որ Լոնտոնի մամուլը խօսի, և պարզուի կացութիւնը անգլիական տեսակէտով։ Բացարձակապէս կ'այպանուի Թայմզ, որուն նպաստակ կը վերագրուի պաղութիւն ձգել Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Գերման թերթերը կը յիշեցնեն թէ երկար ժամանակէ ի վեր Թայմզի կէս նպատակին եղած է երկու Տէրութիւնները գժտեցընել, և հիմա այս թղթակցութիւնը գեղեցիկ առիթ մը բռնելով, Լոնտոնեան մեծ օրաթերթը ահագին աղմուկ հանեց։ Նոյնիսկ վարչապետ Պիւլով իշխանին բերանը եղող թերթ մը խիստ ծանր լեզու կը գործածէ Թայմզի հետ, ուստ և նպատակաւոր լուրերու ընդունարան կոչելով զայն։ Պայքարը ուժգնութեամբ կը շարունակուի Թայմզի և գերման մամուլին միջեւ։ Իրաւ է թէ անգլիական թերթերը ամէն կերպով համամիտ չեղան Թայմզի, այդ թղթակցութեան մասին անոր տուած մեկնութիւններուն առթիւ, բայց անոնք ալ անպատեհ համարեցին զայն։ Բարիզի թերթերուն բռնած ընթացքը եւս չահեկան էր այս խնդրոյն առթիւ։ Կառավարութիւնը այս միջոցիս իր գաղթային ձեռնարկութեան մէջ ընկղմած ըլլալով, ոչ միայն բոլորովին անտարբեր մնաց, այլ նաեւ իրմէ ներշնչուած մամուլը խիստ չափաւոր լեզու մը գործածեց, ոչ հակագերմանական, ոչ հականգլիական։

Սակայն բոլոր այս պայքարէն մէկ բան միայն կարելի է հետեւցնել անտարակուսելի ճշդութեամբ. ա'յն թէ՝ հակառակ բոլոր յայտարարութիւններու, Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութիւնները չատ փափուկ են, և ամենափոքր առիթ մը կը բաւէ փոխադարձ կիրքեր գրգռելու համար։ Անգլիոյ հանրային կարծիքը Թայմզի բոլորովին անհամամիտ չերեւիր. և գերման մամուլին բանեցուցած լեզուն ալ կը ցուցնէ թէ Գերմանացիք ի՞նչ տրամադրութիւններով տոգորուած են Անգլիոյ հանդէպ։ Հոգերանական վայրկեան մը էր ասէկա, որ պայծառօրէն պարզեց երկու Տէրութեանց կացութիւնը։

Լորտերու Ժողովին մէջ Լորտ Բոզպէրիի յայտարարութիւնները աննպաստ ազդեցութիւն ըրին Անգլիոյ հանրային կարծիքին վրայ։ Ֆրանսայի և Անգլիոյ սիրալիր համաձայնութիւնը խնդրոյ նիւթ ըրաւ Բոզպէրի, յայտարարելով թէ այսօրուան բարեկամը վաղը կրնայ թշնամի ըլլալ, և հետեւաբար ակնարկել ուզեց թէ Գերմանիան պէտք չէ վշտացնել։ Թայմզ պախարակեց Լորտ Բոզպէրին, և օրինակներով հաստատեց թէ անգլուֆրանսական սիրալիր համաձայնութիւնը երկու ժողովուրդներուն իրական չահերուն վրայ հաստատուած է, և ինք Լորտ Բոզպէրի, որ Վարչապետ և արտաքին գործոց նախարար եղած է, լաւ գիտնալու էր այս կէտը։ Լորտ Բոզպէրի փութոյ հերքել մասամբ իր կարծիքները և մասամբ հաստատել։ Թայմզ հակացուց թէ Լորտ Բոզպէրի քաղաքականութիւնը արդէն այս տեսակ հերքումներու և հաստատութիւններու օրինակը կուտայ արդէն։ Ինք էր որ, ըսաւ, նախապէս ջատագով եղած էր անգլուֆրանսական մերձեցման և բարեկամութեան։ Եւ հիմակ ալ այս ոճով կը խօսի, կը գրէ Թայմզ։

ՉԻՆԵԻՃԱՌՈՆԱԿԱՆ ՎԷՃԸ.— Չինաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Չինաստան կը հաւանի Ճաբոնի վճարել 21,400 եէն, Թացու Մարու չոգենաւին վաճառքներուն փոխարժէքը, ինչպէս նաև նաւուն զէնքերը վերադարձնել։

**ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Տիարպէքիրի Բալու գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Տրամայի կառավարիչին հետեւորդ պաշտօնեայ Սիւլէյման էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Միւթէմայիզի ատիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Հասիպ փաշայի Թոռան՝ Ալի Ռիզա պէյի։ Սանիէ՝ Հիճազի Համիտէ երկաթուղիին ճարտարագէտներէն Էյլէֆ պէյի և Պերլինի օսմ. դեսպանատան Բ. քարտուղար Նուրի Զիհա պէյի։ Բապիայի ատիճան՝ Զիլէի «մալ միւտիրի» Նիհատ էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայս. երեք Նահանգներու ոստիկանութիւններու հարիւրապետներէն Ճուզէբէ Լոմի էֆ.ի։

*** Լիագաթի ոսկի շքադրամ՝ Քաղաքապետութեան մէջ կազմուած հանրային առողջապահական յանձնաժողովին անդամ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։ Լիագաթի արծաթ շքադրամ՝ Թաղապետութեան Ա. շրջանակին բժիշկներէն Տօքթ. Ասրմ փաշայի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ վիճակը որ քիչ մը բարւոքած էր, իր նախկին վիճակին փոխուեցաւ երէկ։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ կոմս տ'Արքանվէրա մօտերս արձակուրդով պիտի մեկնի։

ՇԻՐՔԷԹԸ ԽԱՑՐԻԷԻ վարչութեան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ քննելու Վոսֆորի համար գնուելիք երկու նոր շոգենաւերուն պայմանները քննելու։ Այս շոգենաւերը քովէն անիւով պիտի ըլլան։ Շիրքէթը նկատելով որ պտուտակաւոր շոգենաւերը կը ցնցուին և անոնց պահպանման համար աւելի ծախք կ'ըլլայ, որոշեց ասկէց ետք քովէն անիւով շոգենաւեր գնել։

ԳԱԱԹԷՄՈՒՆԻի նոր կուսակալ Ցուսաֆ պէյ Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։ Ցեսայ Բ. Դուրը գնաց և այցելութիւն տուաւ Մեծ Եպարքոսին և Ներքին Գործոց Նախարարին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Սերպիական կառավարութիւնը զանազան պատուանշաններ նուիրած էր Օսմ. պաշտօնատարներու, որոնց ցանկը հրատարակած էինք ասկէ առաջ։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց Քաղ. պատուանշաններուն գործունէութիւնը։

ՄԻՍԻ ԳԻՆԵՐԸ. — Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ Իզմիրի մէջ 50,000 էգ ոչխարներ (մորթա) կան, զորս Պոլիս ղրկելու մասին կը հակառակին տեղւոյն անասնաբոյժերը, նկատելով որ քննութեամբ հաստատուած է թէ այդ ոչխարները սերնդագործութեան յարմար ու յղի չեն, որով անոնց արտածումը արգիլելու պատճառ չկայ, և նկատելով որ այդքան ոչխարներ եթէ Պոլիս բերուին, միսի գիններուն ածանցուելն պիտի նպաստեն, տեղեկագրեց Ներքին գործոց Նախարարութեան որ այդ ոչխարները Պոլիս բերելու մասին հարկ եղած գործողութիւնները կատարուին։

ԹՈՒՐՔԵԻՐՈՒՄԷՆ առեւտրական դաշնագրին ու հիւպատոսական պայմանագրին մասին Ռումանիոյ կողմէ եղած առաջարկութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող խառն յանձնաժողովը երէկ նորէն գումարուեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան մէջքիուպէի Միւնիր պէյ հիւանդ ըլլալով, մէկ քանի օրէ ի վեր բացակայ կը գտնուի իր պաշտօնատեղէն։

ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ.— Պատկանեալ պաշտօնատունէն հրամայուեցաւ որ Թուրքիոյ մէջ գործելու արտօնութիւն ունեցող բժիշկներէն ոմանք իրենց կարողութենէն վեր գործերու չձեռնարկեն, և վիրաբուժական գործողութիւն մը առանձին չկատարեն, այլ իմաց տան կայս. կառավարութեան և պաշտօնական բժիշկի մը, և կանոնի համաձայն շարժին։ Նաև հրամայուեցաւ որ բժիշկներ դեղագիրները մատիտով չգրեն, այլ մելանով, և դեղագործներ չպատրաստեն մատիտով գրուած դեղագիրները։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԻ Վարչական Խորհուրդը առջի օր իր նիստը գումարեց նախարարութեամբ Ֆրանսացի պատուիրակ հրամատար Պէռոժէի օրուն անցած նոյն Խորհրդոյ նախագահութիւնը՝ 1324 տարւոյն համար։

ՊԱՐՍԻՒ դեսպանատան Ա. Թարգման Յովհաննէս Խան, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, սկսած է ապաքինիլ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մաքսատան մէջ եվրոպական նոր տարւոյ առթիւ, հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարուեցան, և այս առթիւ բացումը կատարուեցաւ արեւելեան երկաթուղիի կայարանին մէջ յատկապէս պատրաստուած դրանսիրդի մաքսատան ճիւղին։

ՄԱՀ.— Աթամպուլ ֆրանսերէն օրաթերթին վարիչ պաշտօնեայ Մ. Բոլ Բուրշի որ հիւանդութիւնը դարմանելու համար Զուիցերիա գացած էր, մեռաւ։ Հանգուցեալը 52 տարու էր և ուսուցչական պաշտօններ վարած էր Արմաշի դպրեվանքին, Պերպէրեան վարժարանին և ուրիշ կրթական հաստատութեանց մէջ։

ՄՆԱԿԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՅՈՒՄԲԸ երէկ գիշերուան կառախումբով մեկնեցաւ Էփրէնէ, ներկայացումներ տալու համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ համալսարանին աւստրիացի ուսուցիչներուն տեղ պուլկար ուսուցիչներ պաշտօնի կոչուած ըլլալով, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը բողոքեր է Պուլկարիոյ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ պաշտօնաթերթը կ'առաջարկէ Առեւտրական վարժարան մը հաստատել Երուսաղէմի կամ Եաֆայի մէջ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. — Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ փետրուար 25էն մարտ 2 պատահած մահերու թիւն է 272. որոնց 1ը՝ կարմրախտէ, 3ը՝ հարսանիքէ, 3ը՝ ծաղկախտէ, 5ը՝ թիֆոյէ, 33ը՝ հիւծախտէ, 38ը՝ ջնջոցական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան պատճառէ։

ԹՈՒՐ ԵՒ ՋԱՄԻՋԸ.— Իզմիրի մէջ, նախն գին թուզի և չամիչի բերքին ապառումը օտար երկիրներու մէջ աւելցնելու համար կազմուած յանձնաժողովը վերջին նիստով աւարտած է իր խորհրդակցութիւնները։ Ի մէջ այլոց որոշած է սիւզմէ, էլիմէ և պազիրկեան ըսուած երեք տեսակ թուզերը սև պարկերով, իսկ նաքիւրեի և խուրտա տեսակներն ալ ճերմակ պարկերով փոխադրել։ Թուզի փոխադրութեան ատեանը տասնորդի տեսուչին նախագահութեան տակ գտնուող մնայուն յանձնաժողովի մը կողմէ պիտի որոշուի և ժողովրդեան պիտի ծանուցուի։ Ամէն տարի բերքին քանակութիւնը տասնորդի տեսչութեան կողմէ քննուելով լրագրաց մէջ ոցոցաւ պիտի ծանուցուի։ Յանձնաժողովը որոշած է որ ուղտերով փոխադրութիւնը մնայ։ Քիլա ըսուած մեծագնակ վաճառականներուն մասին առ այժմ ոչ է միջոց չպիտի գործադրուի։ Տարակով արտածուած պազիրկեան թուզին՝ ամէն տարի մասնագէտներու յարմար գտած տեսակներէն այլ և այլ նմոյշներ պիտի պատրաստուին և դիմում ընող վաճառականներու ցոյց պիտի տրուին։ Իսկ չամիչին, սակարան մը պիտի հաստատուի և առուծախի գործառնութիւններն այնտեղ պիտի կատարուին։ Առ այժմ Եէմիշ Զարշըսի երկու կողմը վանդակափեղով պիտի գոցուի և սակարանի վիճակի պիտի վերածուի։ Այսպէսկարանը՝ մրգեղինաց սակարանին մէկ ճիւղը պիտի նկատուի, և անոր կանոնագրութեան ենթակայ պիտի ըլլայ, Մեծ առուծախերու ատեն Օսմ. ոսկին 100 դրուշէն ընդունելու մասին յանձնաժողովին կողմէ տրուած որոշումը գործադրելի պիտի ըլլայ թուզի և չամիչի առուծախերուն մէջ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷի Վարչութեան գրասենեակները Ղալաթիայէն փոխադրուեցան Սիրքէճի, կառաքարձ շոգենաւի նաւամատոյցին մօտ։ Պատղներու մաքսատան դիմացը, նոր շինուած խանը։

** Սկիւտարի ուղեւորներուն կը ծանուցուի թէ ասկէց ետք Ա. կարգի տոմսեր (50 փարա) չպիտի ծախուին շոգենաւերու մէջ, հետեւաբար պէտք է կանխաւ գնել նոյն տոմսակը։ Հակառակ պարագային, երբ նաւամատոյց ժամանեն, պարտին տոմսակին կրկին գին վճարել, Մեծ-Եպարքոսական հրամանագրի մը համաձայն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ Ապահովագրական ընդհանուր ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նաղիմ պէյ, Սապրի պէյ, և Պ. Էդիէն Վիդալիս այսօրուընէ սկսեալ իր պաշտօնութեան մաս չեն կազմեր և թէ իրենց կողմէ ընկերութեան անուամբ եղած ամէն գործառնութիւնք չեղեալ պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 26)10 Մարտ 1908

60 Թիւ

քօլանի խանութը Թող դիմեն Իսկիւտար Արապա մէյտանի. 60 թիւ. անունք որ կուզեն արհեստին կատարեալ պահանջումովը քօլաել տալ իրենց չապիկները, հէնքերը, թեւնոցներն ու ճերմակեղէնները։ Ուշադրութիւն 60 թիւին։

ԱՌԵՏՏՐԱԿԱՆ կեանքին քաջավարժ պատուաւոր ու փորձառու անձ մը, որ գիտէ թղթակցիլ ֆրանսերէն ու հայերէն լեզուներով, ինչպէս նաեւ վարժ հաշուակալ է, կը փափագի այցելու գրագիրի պաշտօն տանձնել վաճառականներու կամ քիմիսիոնէներու քով, դիմել խմբագրատուն։

ՄԵԾ ՊԱՀՔԻ անհրաժեշտ քոփիկներէն ճաշակեցէ՛ք արդեօք, վայելեցէ՛ք այն ընատոմիկ կերակուրը, որուն պարտաւորութիւնը մեր տանտիկիններուն միայն յաջուկ է։ Փութացէք, փնտռեցէք Գումգապուի հրապարակին վրայ հանրածանօթ Մկրը և Գասպար աղաներու պահարը ճոճուելու բոփիկները, որոնք գնահատուած են ամէնէն փափկաճաշակներէն իսկ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽԱՍԳԻՒՂի ՀՐԴԵՀԸ. — Լեվանդ կը գրէ թէ նպարավաճառ Ավրամ Լէոն որուն խանութէն եղած էր հրդեհը, տեսնելով որ այնչափ ընտանիքներու թշուառութեան պատճառ եղած է, քանի օրէ մեղմադոտութեան ենթարկուած էր և երէկ մեռեր է սիրտին ցաւէն։

*** Նորագոյն տեղեկութեանց նայելով այս հրդեհէն այրած տուներուն ճիշդ թիւն է 387, միւս շէնքերուն հետ ամէնքը 412 շէնք, իսկ բացը մնացած են 5028 հոգի։ Առանք պատսպարուած են։ Քաղաքապետութեան կողմէ Թ. (Սկիւտար) և Ժ. (Գատըգիւղ) շրջանակներուն որ հրկիզեալներու բնակութեան յարմար վայրեր գտնուին։ Քաղապետութեան կողմէ հրկիզեալներուն վերմակ, ածուխ և փայտ հայթայթուած է, և ամէն օր հաց, պանիր և ձիթապտուղ կը բաշխուի։

ՏՐԱՊԶՈՆԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն պարկական Տէպիստանը Իրանեան վարժարանը անցեալ գիշեր այրեցաւ անուշադրութեան հետեւանքով առաջ եկած հրդեհ մը։ Այս վարժարանը ուր 150է աւելի աշակերտ կը յաճախէին, մէկ զմկէ հրդեհի պատճառով բաժնուած չատ մը փայտաշէն տուներու մօտ կը գտնուէր, և 15 սենեակնոց հին շէնք մը էր։ Հրդեհէն այրեցան վարժարանը և յարակից տունը։ Վնասը 3000 ոսկի է, երկու շէնքերն ալ ապահովագրուած էին։ Տրապզոնի պարսիկ գաղութը հանգանակութեան ձեռնարկած է վարժարանին վերաշինութեան համար, և այժմ 1500 օսմ. ոսկի հանգանակուած է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ ԲԵՌՆԱԿԻՐ ՄԸ. —Քանի մը ամիս առաջ Մէքմէնցոյի Զօրօ անուն մարդ մը եկած էր Պոլիս և իր ապրուստը ճարելու համար բեռնակրութեան սկսած։ Այս բեռնակիրը ելմտական նոր տարւոյ առաջին օրը մրգեղինաց մաքսատունը երթալով, խնդրեց նոյն մաքսատան տեսուչէն որ գործ մը տայ իրեն։ Ապահովեց որ թէեւ 133 տարեկան է, բայց շատ լաւ բեռնակրութիւն պիտի կրնայ կատարել և հարիւր օխանոց բեռ մը կրնայ շալկել առանց ուշ և դժուարութեան և տանիլ հեռու տեղեր։ Ասոր վրայ գործ մը տրուեցաւ իրեն։ Այս Մաթուսաղան բարձրահասակ մարդ մըն է ճերմակ մօրուքով, զօրաւոր ոսկորներով, բոլոր ակռաներն անգամ մը թափելէ ետք նորէն եկեր են, և հիմա 32 ակռաները ամբողջ են։ Իր խօսքին նայելով մաղերն ու մօրուքը ճերմկնալէն ետքը սեւցեր և հիմա դարձեալ ճերմկեր են։ Զօրօ մինչեւ հիմա ոգելից ըմպելի չէ դրած եղեր բերանը։ Անթիւ են իր դաւակները, թոռները, թոռնորդիները, և թոռան թոռները։ Մինչեւ հիմա տասը անգամ Պոլիս եկած է։

ԿԱՌԻՒ ԱՐԿԱՄ.— Վարձու կառք մը առջի օր Բ. Դրան պողոտայէն անցած ատեն կառքին ձողը կոտրեցաւ և կառքը ձիերուն վրայ քշուելով, ձիերը խրտչեցան։ Կառապանը զսպելու համար աշխատած պահուն վար ինկաւ և աջ արունքէն և ձախ թեւէն վիրաւորուեցաւ։

ՀՐԵՇ.—Մուսանիոյ շրջակայքը եղնիքէօյի մէջ, Տիմիդրի անուն մէկու մը կինը հրէշ մը ծնած է, որ կէս մէջքէն վար ամբողջապէս մարդու, իսկ կէս մէջքէն եր ձիու կը նմանի։ Դիւղացիները այս հրէշը ողջ վիճակի մէջ թաղեր են։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Սամաթիոյ երեք միացեալ թաղերու Աղքատախնամի Տնօրէն Խորհուրդս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ամանորի և Ս. Ծննդեան առթիւ հեռաւեալ նուիրատուութիւնները եղած են բարեսէր թաղեցւոց կողմէ թաղիս Աղքատախնամին.

Տեարք՝ Պօղոս Պետրոսեան, Ռամանոս Պօղոսեան, Ստեփան Սիմքէչեան, Բերովբէ Զիլճեան, Կարապետ Ինճէեան և որդի, Ստեփան Մինասեան, Կարապետ Փափաղեան, Յովսէփ Սիմքէչեան, Նիկողոս Պօյաճեան, Գառնիկ Պոնճուքճեան, Գրիգոր Օվաճրգեան, Յարութիւն Գազազեան, Յակոբ Թօփալաքճեան՝ 20ական ղրուշ։ Յովհաննէս Կարապետեան եղբարք 18։ 10ական՝ Անդրանիկ Քրիսեան, Ատիկ Կէօզլէրեան, Արէն Յակոբեան, Աբրահամ Եպիփանեան, Բարթամ Տէվլէթեան, Գառնիկ Կէօզլէրեան, Գարեգին Նիքօղոսեան, Գրիգոր Թաթլրեան, Գրիգոր Զիմէնեան, Եղիա Համամճեան, Երուանդ Սաեփանեան, Երուանդ Գալփաքճեան, Եպիփան Թէօքճեան, Երուանդ Ռուբէնեան, Եպիփան Լօքմակէօզեան, Թէոդորիւ Քիւրքճեան, Ժիրայր Մաղազաճեան։ (Շար.)

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկրագործական Պանքայի վիճակահանութեան 1324 տարւոյն Մարտ 1ի առաջին թիրատը կատարուեցաւ չարաթ օր առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ, մասնաւոր յանձնաժողովի ներկայութեան։ Ահաւասիկ ամօրթի չահող թիւերուն ցանկը.—

51	60	42291	300	88301	10
1231	40	43281	90	89421	30
2151	60	45881	90	91721	30
5061	70	46671	80	91761	70
6091	60	46821	30	91991	2000
7071	100	47411	20	92151	60
7611	20	48101	10	92211	10
7781	90	48202	10	92351	60
8431	40	49331	10	94091	100
8901	9000	49351	60	94431	40
9761	70	50381	90	9459.	600
12581	90	51041	50	94701	10
13131	40	51681	90	95651	60
13281	90	52351	60	95391	900
13631	40	52441	50	96221	30
14561	70	53301	10	96671	80
14731	40	54541	50	97211	20
15441	50	56141	50	98031	40
17861	70	56901	10	98131	40
18631	40	57491	500	98551	60
18981	90	57591	600	99181	90
19311	20	57861	70	100041	50
19461	70	58291	300	100511	20
19731	40	58381	90	100591	600
20921	30	58861	70	100761	70
21311	20	60251	60	01901	10
21651	60	62681	90	101931	40
21831	40	63521	20	104351	60
21901	10	64511	20	104651	60
22121	30	64981	90	105191	200
22531	40	65021	30	105481	90
25471	80	66051	60	106361	70
26051	60	66861	70	107291	300
26321	30	66981	90	109381	90
2885	60	67211	20	09921	39
30051	60	67471	80	110481	90
3 451	60	68151	60	110911	20
30491	500	69701	10	112041	50
32231	40	70741	50	112211	20
32671	80	70781	90	112981	90
33351	60	71311	20	114091	100
33381	90	72481	90	114671	80
33701	10	73011	20	115161	70
34111	20	73951	60	115301	10
34471	80	74441	50	115651	60
34811	20	74831	40	115951	66
35711	20	74901	10	116821	30
36271	80	75091	100	117871	80
36521	30	77081	90	119261	70
36961	70	77491	500	119681	90
37361	70	79621	30	120471	80
37871	80	70041	50	120711	20
38071	80	70141	50	120831	40
38121	30	81861	70	121191	200
38781	90	82051	60	121541	50
39351	60	84991	5000	121771	80
40951	60	85261	70	122311	20
41001	10	87251	60	123851	60
41011	20	88171	80	124421	30

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՈՒԱՇԻՆԿԴՐԸ, 16 Մարտ.— Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ երկու դաշնագրեր ստորագրուելու վրայ են, մին Ֆանտասյի սահմաններուն վիճելի կէտերը որոշող, միւսը ձկնորսութեան խնդիրը կարգադրող։ Բաց ասած ի մօտոյ պիտի կնքուի իրաւաբարական դաշնագիր մը Ամերիկայի և Անգլիոյ միջև։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սիամի և Անգլիոյ միջև կատարուած բանակցութիւնները վերջանալու մօտ են։ Սիամ Անգլիոյ կուտայ այն առաւելութիւնները, զորս Ֆրանսայի տուած էր, անոր հետ կնքած դաշնագրով՝ Սիամանակ Ասիոթիներու բնակարաններուն անընդհատ բելիութեան խնդրին նկատմամբ։

ԲԱՐԻԶ.— Էտուարտ թագաւոր Մ. Ֆալիէռը Լոնտոն հրաւիրեց վերջին անգամ Բարիզ գտնուած միջոցին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսր հեռագիր մը ղրկելով Մր. Ռուզվէլդի շնորհաւորեց ամերիկեան Արմատային անվանգ ճամբորդութիւնը։

— Կէս պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ բացարձակապէս սխալ է որ Վիլհէլմ կայսր պտոյտ պիտի կատարէ Սարտենիոյ մէջ, որովհետև կայսր Ադրիականի մէջ կատարելիք ճամբորդութեան ծրագրին մէջ չկայ Սարտենիա պտոյտ կատարելու խօսք։

— Ռայխսթակը վաղը պիտի քննէ գաղթային ելեւմտացոյցը, և կ'սպասուի որ միջադէպերու տեղի տայ։

ԲԱՐԻԶ.— Արժելիոյ սպարապետ Զօր. Լիոդէ վաղը Բաղդատքա կը կը ժամանէ։

— Կարգ մը բանտարկեալներու համար ներողութիւն չնորհող օրինագիծ մը կառավարութեան կողմէ մատուցուեցաւ Խորհրդարանին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ թագաւոր Օգոստոսին սկիզբը պիտի երթայ Մարիէնպատ, և այնտեղ պիտի մնայ 3 շաբաթ։

— Թացու Մարուի խնդիրը գոհացուցիչ կերպով կարգադրուեցաւ։

— Մելպուռնէն կը հեռագրուի թէ Աւստրիալիոյ վարչապետը ճառ մը խօսելով ուրախութեամբ յիշեց թէ Ամերիկեան տորմիղը պիտի այցելէ Սիտնէյ, և շեշտեց Աւստրալեան տորմիղի մը պեաքը։

ԳԱՆ. - Ալբ Մաբիդիմի կառավարիչ Մ. Ժօլի ցաւակցութիւն յայտնեց Մրբոյ Իշխանին՝ յանուն Մ. Ֆալիէռի, իր որդւոյն՝ Էդիէն իշխանին մահուան առթիւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եօզէֆ կայսր թեթև ինֆլուէնցա մը ունեցաւ, բայց շարունակեց ունկնդրութիւնները։

ՀՌՈՄ.— Ընդհանուր Դատախազը որոշեց Նաղիի քարտուղար Լօմպարտօն դատի քաշել Եղեռնագատ Ատեանին առջև, նպաստներու գործին մէջ զեղծանած ըլլալու ամբաստանութեան համար, զոր չէր քննած Բարձրագոյն Ատեանը։ Այս նոր դատը պիտի սկսի Ապրիլ 1ին։

ԲԱՐԻԶ. — Հաշուեյարդարութիւնը կատարուեցաւ գիւրաւ, շատ չափաւոր ոբբոներով որ 2 1/2 - 3 % ի միջև կը տարուբերէին, սակայն դրամագլուխները առատութիւնը չբաւեց ոգեւորութիւն ընծայելու համար հրապարակին։ Սակարանը երկչոտ է, և Նիւ Եօրքի մէջ գիներու մէջ ամրութիւնը ազդեցո թիւն չի գործեր ընդհանուր անգործութեան վրայ։ Ֆրանս. Ռանդը որ կարեց իր եռամսեայ կտրօնը, 10 սանդիմ շահեցաւ։ Օտար թուղթերուն մէջ սպանիականները ամուր են բաւական։ Ռուսական թուղթերը փոփոխութիւն չկրեցին։ Օսմ. թուղթերը բաւական աղէկ բռնուեցան և Միացեալը փակուեցաւ 96.30ի։ Ռիո Դինդօ ծախուեցաւ։ Պղինձը թեթևապէս բարձրացաւ և եկաւ 59.12ի։ Պալիա Գարա Այտըն մը նաց 423ի վրայ և գործ չեղաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ Քոնսոլիտէն նուազ ամուր էր։ Հրապարակին ամբողջ գործունէութիւնը կեդրոնացած էր ամերիկեան թուղթերուն վրայ։ Նիւ Եօրքի սակարանը գնորդ էր և ամերիկան երկաթուղիի թուղթերը մէկ քանի կէտ չահեցան։ Շատ կը փնտռուին Պողպատի ընկերութեանց թուղթեր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Մարտ 4 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին հերմակ	օխան	50 —
Երկրորդ »	»	46—47
Խառն	»	45 —
Զաւտարլը	»	43 -44
Կարծր առաջին		55—
Կարծր մէջին	»	52—53
Կարծր խառն	»	50—

Այսօր 2 վագոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական գէրմա Ա. պարկ		95 —
» » Բ.	»	92 93

ԹԷՓ

Օխան 21—21 1/2 փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	16—17 1/2
Բուլգարի և Մերսին	»	16 - 17

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ

Շրջկանաներու համար հոս չունենալ յանձնելի 39—39 1/2

Տեղական սպառման համար 41—

*** Շաբթուս ժամանեց ցորեն Անատոլ 17 վագոն, ռուսական 320,000 գրիւ։ Ալիւր ռուսական 1300 պարկ, ռումանական 100 պարկ, Մարսիլիա 450 պարկ, ամերիկեան 500 պարկ։

Ցորենի և ալիւրի հրապարակը միօրինակ վիճակի մէջ կը շարունակէ։ Գարիները կայուն վիճակ մը ունին և ռումանական ապրանքներու գիները բաւական ինկած է։ Սա միջոցիս եգիպտացորենի բաւական խնդրանք կայ շրջականներէն որով գիները բաւական բարձրացած են։

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՄԸ

Ցայտնի է թէ փաստաբանութեան մէջ ամէնէն առաջ փնտռուածը օրէնսգիտութիւնը, ուղղամտութիւնը ու ճշդապահութիւնն է։ Առաջին կարգի փաստաբան Յովհաննէս էֆ. Մոսաիչեան որ 40 տարիէ ի վեր փաստաբանական ասպարէզին մէջ ծանօթ է այս ձիրքերով, հիմա ընկերացած է փաստաբան Օնիկ էֆ. Պասմաճեանի և յաճախորդներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար իր գրասենեակը Շէրիֆ Փաշա խանէն փոխադրած է Պահչէ-Դարու, Շապճի խան, ուր երկու ընկերներ, ըստ առաջնոյն կ'ստանձնեն թէ՝ մայրաքաղաքէս և թէ գաւառներէ իրենց յանձնուելիք ամէն կարգի դատեր, զորս կը վարեն և օրէնքի տրամադրութեանց համեմատ կը հետապնդեն Շէրիֆի և Նիզամիէի ամէն դատարաններուն առջև։ Ամէն կարգի դատերու համար խորհուրդ կուտան, և թէ՝ օսմաներէն և թէ օտար լեզուով դատական և առեւտրական թղթեր կը խմբագրեն. ասկէ զատ առուծախի գործողութիւններ կը կատարեն և Պետական ամէն պաշտօնատուներու յատուկ գործառնութիւններ կը ստանձնեն։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— Քոնսոլիտէ 4 1/2 օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1908 մարտ 1|14ին աւարտող թիւ 36 կտրօններուն և Փետր. 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամօրթի եղած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի յառաջիկայ մարտ 1/14ին, Օսմ. Պանքայի Դալաթիոյ կիչէներէն, ամէն օր առտուան ժամը 10էն մինչև 2, կէսօրէն յետոյ, բաց ի կիրակիէ և ժամը 10էն մինչև կէս օր՝ Ուրբաթ օրերը։ Կտրօններու և ամօրթի եղած պարտաթուղթերու փոխարէն, որոնց ընկերացած պիտի ըլլան թուագրեալ պօռտոլներ, անոնց տէրերուն պիտի տրուի ընկալագիր մը զոր պէտք է ներկայացնել հատուցումը՝ յրջաբերութեան հանուելէ տասը օր ետք։ Դալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքայի անուանը։

Կ. Պոլիս, 29 Փետր. 1908

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԴԱԼԱԹԻՍՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

4/17 Մարտ 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Յ.Ո.	103.01 1/2
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 103 05 1/2
Երէկուան էն բարձր գինը	» 103 06
» էն վար գինը	» 102.39

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	179.—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 179 25
Երէկուան էն բարձր գինը	» 179 37 1/2
» էն վար գինը	» 178 87 1/2

Միախսիի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	ֆր.	129 —
Քարաքոյ Բրէվիլէժիէ	ֆր.	32.—
» Օրտինէա	»	25.—
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Շիրքէթը Խայրիէ Համիտիէ	Օ.Ո.	4.32 1/2
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.15
Ժիւրսանս Թրամվայ	»	4.—
» պարտաթուղթ	ֆր.	475 —
Ցէրքոյի ջուրի ընկ.	»	315.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	15 90
Իզմիրի քարափ	»	587 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Ս. Ո.	4.10
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	433.—
Թրանվոյ		41 —
Զարթիրդ		16——

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	242.50
Պանք Նաս. Կրէս.	»	412.—
» » » Նոր Ս.Ո.		4.—
Լաւրիսմ	ֆր.	57.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն	Ղրշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.14
Անգլիական ոսկի	110.04
Բոլ	92.--
Մէճիտիէ արծաթ	108.07
» քառորդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մէթալիք	101.20
Պէշլիք	103.20
Ռուպլի Թղթադրամ	8.70
Քրիմիս	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱՅԻՆ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.77 1/2
Վիէննայի » »	քուրոն	21.77
Պերլինի » »	մարք	18.47

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

16 Մարտ 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97.—
Օսմ. միաց. գանս. 4 % բաց.	96.32
» » » գոց.	96.30
Ռումելիի երկաթուղի ֆր.	180.—
Բէյթի պարտաթուղթ »	438.—
Օսմանեան մաքա »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	717.—
Բրէտի Լիոնէ »	1188.—
Բարիզի Պանքա »	1450.—
Իտալական Ռանթ 4 % »	—.—
Ռուսական » 5 % 1906	96.20
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4 %	94.40
Պ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒ ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սինկէրի ցուցահանդէսը, որ այս հրդ անգամն է տեղի կ'ունենայ, մուտքը միշտ ձրի ըլլալու առաւելութեամբ, Ընդհ. Տնօրէնութեան Բերայի չէնքին չքեղ սրահներուն մէջ, ժայռաքաղաքիս գեղարուեստասէրներուն համար ճշմարիտ պէտք մը դարձած է այլ եւս։

Տնօրէնութեան կողմէ, ինչպէս ամէն առջի ցուցահանդէսներուն, այս անգամ ևս եղած մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ, ուզեցի օգտուիլ առիթէն, և անցեալ շաբթուան գարնանային օդը գրգիռ մը եղաւ որպէս զի երթամ մէկ երկու շատ հաճելի ժամեր անցընեմ Սինկէրի ցուցահանդէսին չքեղ ու դիւթիչ սրահներուն մէջ։

Շնչակը զրուցելու համար ամէն անգամ որ պատրաստուած եմ այցելելու Սինկէրի գեղարուեստական ցուցահանդէսը, տարակոյս մը ունեցած եմ թէ մի՛ դուցէ ցուցադրուած ձեռագործները նախորդ տարուան միևնոյն արտադրութիւնները ըլլան. սակայն ամէն անգամուն ալ աւելի խոր հիացումով ու սքանչացումով մէն է որ բաժնուած եմ ցուցահանդէսին սրահներէն, ուր Սինկէրի կարի պարզ մեքենան ունեցած է միշտ և կ'ունենայ ամէն անգամուն ալ աւելի ընտիր, աւելի ճաշակաւոր ու աւելի կատարեալ արտադրութիւններ ի հանդէս բերելու այցելուներու աչքին։ Այս անգամուան այցելութիւնս հիմնովին ցրուեց տարակոյսս ի տես այն այլազան և զմայլելի նորութիւններուն որոնք աչքը կը դիւթեն ու միտքը կը յափշտակեն։ Սինկէրի կարի պարզ մեքենային այս տարուան աչքառու և կարեւոր նորութիւններէն մէկը կրնան կազմել ասրեւելեան այլեւայլ ազգերու և ժամանակներու պատկանող ասեղնագործութիւնները որոնց մասին առանձինն պիտի խօսիմ իրենց կարգին։

Նկարագրականը չպիտի ընեմ ցուցահանդէսին, որովհետեւ լաւագոյն նկարագրականն անգամ տժգոյն գաղափար մը միայն կրնայ տալ ընթերցողներուն և ընթերցուհիներուն այն անակնկալներու մասին զորս այս ցուցահանդէսը կը վերապահէ իրենց և չի կրնար ազատ կացուցանել դիրենք Սինկէրի սալօններուն այց մը տալու հարկէն։ Հետեւաբար, ջերմապէս յանձնարարելով ընթերցողներուն և մանաւանդ ընթերցուհիներուն որ չփախցնեն սոյն առիթը և իրենք անձամբ երթան այցելեն ցուցահանդէսը, պիտի ջանամ ի վեր հանել տարբեր կէտեր զոր Սինկէրի ցուցահանդէսը կը թելադրէ ինծի։

Ինչ տպաւորութիւն որ կրեցի Սինկէրի մասնաւորապէս այս անգամուան ցուցահանդէսէն, կրնամ երեք բաժնել, գեղարուեստական, ընկերական ու առեւտրական երրեակ տեսակէտներով։

** Նախ առնենք գեղարուեստական տեսակէտը, քանի որ Սինկէրի ցուցահանդէսը արժանապէս այդ անունը կը կրէ արդէն ու հոն ցուցադրուած առարկաները իրապէս մէյմէկ գեղարուեստի արտադրութիւններ են։ Սինկէրի կարի մեքենային գեղարուեստական արտադրութիւններն ալ կարելի է բաժնել երեք խումբերու. նկարչականը, բուն իսկ ասեղնագործութիւնը և ճերմակ ասեղնագործութիւնը։ Եթէ նկարչութեան արուեստը կ'ընդգրկէ իւղաներկի, ջրաներկի, բաստէլի, սեւանկարի և այլ ճիւղերը, Սինկէրի ասելը այսօր ճիւղ մը եւս աւելցուցած է նկարչութեան արուեստին մէջ, ասեղնանկարը կամ հթէ կարելի է ըսել սինկէրանկարը։ Երբ Սինկէրի ընկերութիւնը սկսաւ ի ցոյց դնել իր հիանալի թապլօները, պատրաստուած կարի այդ պարզ բայց մոգական մեքենային վրայ, թերահաւատները շատ մեծ թիւ մը կը կազմէին այն ատեն. անոնք չէին հաւատար թէ այդ թապլօները Սինկէրի կարի պարզ մեքենային գործը եղած ըլլան։ Կային ուրիշներ ալ որ չէին ուզեր հաւատալ թէ անոնք հոս կ. Պոլիս պատրաստուած ըլլան. այնպէս կը կարծէին թէ Ամերիկա և կամ Եւրոպա Ընկերութեան ընդարձակ գործատեղիներուն մէջ պատրաստուած ու հոս ղրկուած գործեր են անոնք, հաւարակութեան ի տես դրուելու համար։ Այսօր ամէնէն թերահաւատներն անգամ դարձի եկած են, չնորհիւ Սինկէրի ցուցահանդէսներուն, ուր ամէնէն ապշեցուցիչ գործերը կարտադրուին այցելուներու աչքին իսկ տակ։

Ո՞ր գեղարուեստասէրն է այն որ չպիտի ուզէր իր սրահը յարդարող թապլօներու, գեղօրներուն, յախճապակիի նրբակերտ անօթներուն, թանկագին ասեղնագործութեանց և այլ արուեստի արտադրութեանց քով ունենալ նաև Սինկէրի մեքենայով պատրաստուած, օրինակի համար գեղեցիկ գիմանկար մը, հմայիչ գիւղանկար մը, փոթորկոտ ծովու մը տեսարանը ներկայացնող թապլօ մը և դեռ ինչեր ու ինչեր։

Ես պիտի նախընտրէի օրինակի համար մեծ վարպետներու գլուխ գործոցներուն Սինկէրի ասեղնանկար ընդօրինակութիւնները ունենալ սրահիս մէջ քան թէ ընագիրէն յաջող չատ հեռացած հասարակ ընդօրինակութիւնները անոնց — խօսքը չեմ ըներ բնագիրներուն, որոնք իշխանական քսակներու և տոլարակուռ միլիոնատերերու մերձենալի են միայն։ Ո՞վ չպիտի ուզէր օրինակի համար իր թիկնաթոռները, աթոռները, սեղանները, պատերը, դուռներն ու պատուհանները ծածկուած տեսնել օթոցներով ու զանազան ծածկոցներով, որոնց վրայի բանուածքը ճաշակի, նրբութեան, ոճի (հին ու նոր, արեւելեան կամ եւրոպական) տեսակէտներով մէյմէկ արուեստի գլուխ գործոցներ ըլլան։ Սինկէրի կարի պարզ մեքենան, որ կ'արտադրէ այս բոլորը, նրբութեան կանոնաւորութեան ու կատարելութեան դրոշմը տուած է այս բանուածքներուն ինչ որ չպիտի կրնար ընել երբէք ձեռքը, առանց հաշուելու ժամանակի և աշխատութեան անհամեմատ խնայողութիւնը զոր կ'ապահովէ մեքենան ամենէօգուտ։ Գալով ճերմակ ձեռագործին, որուն մէկ ճոխ հաւաքածոն ցուցադրուած է ցուցահանդէսին առաջին սրահին ապակեդարաններուն մէջ, անմրցելի է ամէն տեսակէտով։ Ինչ որ ալ ըսուի, ինչ որ ալ առարկուի Սինկէրի մեքենաներուն վրայ պատրաստուած ասեղնագործութեանց նրբութիւնը, գծերու մաքրութիւնը, reliefը (գաւարթմա) ու միւս կողմէ ժամանակի ու ծախքի անհամեմատ խնայողութիւնը անուրանալի են։ Հարսանեկան օժիտները որոնց համար ալերով դրամ կը ծախսուին և չատ անգամ նոյն իսկ Եւրոպա կը յանձնարարուին ծայրայեղ հոգածութեամբ մը, չատ աւելի քիչ ծախքով կարելի է պատրաստել Սինկէրի մեքենաներու վրայ, ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնելու պէս(մանով։ (Մե՞ղք որ Բերայի Արեւմտեանները չկրցաւ այս կարգի հասոյթի աղբիւր մը դառնալ ու ափերով օտար հաստատութեանց ու Եւրոպա ելուած ոսկիները իրեն քաշել ի չահ Թաղին ու հայ աղքատիկ աղջիկներու)։

Ահա զուտ գեղարուեստական կողմը Սինկէրի կարի մեքենային, ուրկէ կը բղխեն և պէտք է օգտուին մեր հարուստ ու բարեկեցիկ դասակարգերուն պատկանող տիկիններն ու օրիորդները, պատրաստելով զանազան թապլօներ՝ իրենց պատերը զարդարելու համար, օթոցներ, սեղանի ծածկոցներ, մահճակալի սպասներ, բարձի երեսներ, վարագոյրներ։ դաշնակի և շըմինէի ծածկոցներ, նուրբ թաշկինակներ ու ճերմակեղէններ իրենց ամէն տեսակներով, ռոպ տը շամպրը, բէնեռուռ, պլուզ, պարանդէսի և վիզիթի ամէնճոխ ու շքեղ հագուստներ եւն. եւն.։ Գեղարուեստ մը որ պէտք է հետաքրքրէ զիրենք ուրիշ ամէն գեղարուեստէ աւելի, քանի որ ասեղնագործութիւնը գերազանցա զէս կանացի գեղարուեստն է։

Ասկէ առջի ցուցահանդէսին, առաջին սրահը ընկերութեան յաճախորդուհիներուն կողմէ պատրաստուած ասեղնանկարներու և զանազան ասեղնագործութեանց յատկացուած էր։ Ցուցադրուած այդ գործերը այնչափ յաջողած էին ու այնչափ կատարեալ, որ թերահաւատները պնդէին թէրեւս նորէն որ ա՛ոնք հոս պատրաստուած գործեր չեն, եթէ անոնց վրայ զետեղուած գարթերու միջոցաւ զանոնք պատրաստող տիկիններուն և օրիորդներուն անունները յայտնէ անուանէ յիշուած չըլլային։ Հաճոյքով տեսանք որ այդ յաճախորդուհիներուն մէջ մեր թուրք և յոյն հայրենակիցները կարեւոր տեղ մը բռնած էին։ Տիկիններու և օրիորդներու կողմէ ղրկուած հիանալի նրբութեամբ բանուած ընտիր ձեռագործներ ցոյց կուտային թէ որ աստիճան մղում և ջանք կը տրուի ասեղնագործութեան գեղարուեստին ընտանիքներու մէջ։ Մերիններն ալ պատուաբեր տեղ մը կը գրաւեն ցուցադրողներուն մէջ։

** Իսկ թէ ինչ կը թելադրէ ինծի Սինկէրի ցուցահանդէսը միջին և ալքատ դասակարգին համար, ահաւասիկ։ Անշուշտ չենք կրնար յանձնարարել անոնց որ մեծարժէք թապլօներ և ծածկոցներ, ճոխ վարագոյրներ, անկողնի ծածկոցներ եւն. պատրաստեն իրենց հաճոյս սենեակները զարդարելու համար և ոչ ալ մեծածախս ճերմակեղէններ, շրջազգեստներ, փաղփռոն պարեգօտներ եւն. զոր։ ոչ հագնելու և ոչ ալ փայելու ադիթը պիտի ընծայէր թերեւս իրենց ընկերական վիճակը։ Բայց չէ՞ մը որ հարուստը կաշխատի իր հաճոյքին և աղքատը իր ապրուստին համար։ Ո՞վ կ'արգիլէ միջին կամ աղքատ դասակարգի տիկիններն և օրիորդները որ արտադրեն վերոյիշեալ բոլոր ասեղնագործութիւնները, որոնք եթէ հարուստին համար գեղարուեստական ժամանց մը կը հայթայթեն, իրենց համար ալ ապրուստի պատուաւոր ու դիւրին միջոց մը կ'ապահովեն։ Նախորդ ցուցահանդէսը այցելած միջոցիս չէի կրցած գիմադրել սեղանի յզկատիրուն ու նրբահիւս ծածկոց մը գնելու փափաքիս։ Պատասխանուեցաւ ինծի թէ փափաքիս գոհացում տալ անկարելի պիտի ըլլար, որովհետեւ Ընկերութիւնը ցուցադրուած առարկաները չի ծախեր։ Շնորհալի տնօրէնուհին աւելցուց ժըպտելով թէ առաջինը չէի ես գնողդ ներկայացող ցուցադրուած առարկաներուն և թէ, եթէ Ընկերութիւնը ցուցադրուած առարկաները ծախէր, չատ դիւրին և չուտով պիտի կրնար սպառել այդ բոլորը։ Մէկը պիտի ուզէր առնել թապլէ մը, ուրիշ մը չրջազգեստ մը, միւսը ծածկոց մը, ուրիշ մէկը ժանեակ մը եւն. եւն.։ Կը տեսնուի ուրեմն թէ միջին դասակարգի տիկիններու և օրիորդներու կողմէ Սինկէրի մեքենաներով պատրաստուած գործերը չատ չուտով գնողներ պիտի գտնեն, բաւական է որ պատրաստուած այդ գործերը մաքուր, ճաշակաւոր և քնտիր բաներ ըլլան։ Նոյն իսկ Սինկէրի Ընկերութիւնը չեմ կարծեր որ չուզէ իր յաճախորդներուն կողմէ պատրաստուած գործերուն վաճառման համար միջոց ու դիւրութիւններ ընծայել։ Քիչ մը վերը Բերայի Արուեստանոցին ակնարկութիւն մը բրած էինք։ Հոս ճիշդ տեղն է ըսելու թէ Բերայի Արուեստանոցը, Խասգեղի և Եէտիգուլէի որքանոցները և ըլլայ Պոլսոյ, ըլլայ գաւառներու նմանօրինակ հաստատութիւնները ձեռագործներու ու ժանեակագործի պատրաստութեան համար առաջնակարգ գործատեղներ կրնան ըլլալ, արտադրող ու միևնոյն ատեն աշակերտ հասցնող, պայմանով որ գործէ հասկցող, լրջամիտ և անշահախնդիր մարդիկ գործի գլուխ ըլլան ու մղում տան գործին։ Իմ կարծիքովս սակայն անհատական ձեռնարկները ամենի յաջողութիւն կրնան ունենալ — գոնէ մեր մէջ այդպէս է — քան թէ հանրային ձեռնարկները։ Ուստի ամէն անոնք որ աշխատելու կամք ունին, թող ապահով ըլլան թէ պարապ չեն մնար և ի՛նչ որ արտադրեն ձեռքերնին չի մնար կը ծախուի։ Սինկէրի կարի մեքենան, չաբթական 10 ղրշ.ի աննշան վճարումով առնուած, թանկագին սատար մը և անսպառիլ օգնական մը կը դառնայ իրենց համար, եթէ դերձակուհի են, եթէ ճերմակեղէն պատրաստող են, եթէ ասեղնագործ են և կամ ասեղնանկարիչ։ Կը յուսամ թէ այսչափով կրցի գաղափար մը տալ թէ Սինկէրի կարի մեքենան անտեսական ու ընկերական ինչ օգտակար ու բարոյացուցիչ դեր մը կրնայ ունենալ միջակ ու աղքատ դասակարգի ընտանիքներու համար։

*** Ցօդուածիս սկիզբը խօսած էի արեւելեան հին ու նոր զանազան ասեղնագործութեանց վրայ՝ պատրաստուած Սինկէրի կարի պարզ մեքենաներով։ Արդարեւ մէկ երկու տարիէ ի վեր Սինկէրի Գան. Տնօրէնութիւնը մեծ զարկ մը տալ սկսած է ձեռագործի այս ճիւղին ու այցելուները մեծ զարմանքով ու հիացումով է որ կը տեսնեն թէ Սինկէրի մեքենան կատարելապէս յաջողած է արտադրել անգվարo, էսմէ, հիսապ, տիվալ, աթլամա, Ղուփարայի ասեղ եւն. անուններով ծանօթ ձեռագործներն ալ, զորս մինչեւ ցարդ արեւելցիներուս մենաշնորհը կը կարծէինք։ Ցայտնի խրոխտութիւն մըն է թէ յիշուած արեւելեան ասեղնագործութիւնները որչափ մեծ յարգ կը վայելեն Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ։ Մանաւանդ կտաւի վրայ բանուած արեւելեան հին ասեղնագործութեանց նմանութիւնները։ Այս հին ու նոր ասեղնագործութիւնները Թուրքիոյ արտածութեանց մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնեն։ Հրապարակի վրայ ունինք բազմաթիւ հայ, հրեայ, արաբ վաճառականներ՝ որոնք այդ ձեռագործներէն մեծ քանակ մը պատրաստել կուտան տուները, գործանոցներու մէջ ու նոյն իսկ մօտակայ գաւառական գիւղերու մէջ ու կը ղրկեն զանոնք Եւրոպա, Ամերիկա, Եգիպտոս ուր ընդհանրապէս ալ իրենց տուները կամ ներկայացուցիչները կ'ունենան։ Գործ մըն է ան որ բաւական կլորիկ չան մը կ'ապահովէ իրենց, միւս կողմէ պարուստի միջոց մը հայթայթելով հազարաւոր ընտանիքներու։ Սինկէրի մեքենաներու վրայ պատրաստուած ասեղնագործութիւնները ձեռքով բանուածներուն վրայ սա առաւելութիւն ունին որ չատ աւելի մանքոր և կանոնաւոր բանուած են, և ինչ որ աւելի կարեւորն է առեւտուրի նիւթ կազմող արտադրութեանց համար, ժամանակի և ծախքի անհամեմատ խնայողութիւնն է, քանի որ ձեռքով բանուած գործ մը եթէ օրինակի համար մէկ չաբթէն կ'ելլայ, մեքենայի վրայ բանուելով 2—3 օրէն կ'ելլայ, որով աւելի քիչ օրական կը վճարուի ու գործը աւելի մանքոր ու կանոնաւոր կ'ելլայ։ Զմռռնանք ըսելու որ ձեռքով բանելով, օրինակի համար 3—7 ղրուշ օրական ձգող գործաւորուհին մեքենայի վրայ բանելով պիտի կրնայ 7—15 ղրուշ օրական ձգել, այսինքն շաբաթը շուրջ 20 - 40 ղրուշ աւելի շահիլ ու ասիկա շաբաթական 10 ղրուշ մասնավճարով Սինկէրի մեքենայ մը գնելով։ Ահա ուրեմն այն մեծ առաւելութիւնը զոր Սինկէրի մեքենան կ'ընծայէ առեւտուրի մարզոց, այսինքն արեւելեան ասեղնագործութեանց առեւտուրով զբաղողներուն ու միևնոյն ատեն այդ ձեռագործները բանող համեստ դասակարգի ընտանիքներուն։

Ըսողներ կան թէ Սինկէրի մեքենային վրայ միմիայն նոյն ընկերութեան կողմէ ծախուած մետաքսով կարելի է ասեղնագործել և թէ այդ մետաքսերը խիստ սուղ գինով մը կը ծախուին։ Ասիկա պարզապէս չափազանցութիւն մըն է քանի որ ընկերութեան ծախած մետաքսը ամենաընտիր տեսակէ և գոյներու անթափութիւնն ալ երաշխաւորուած ըլլալով, գինը սուղ չկրնար համարուիլ։ Բայց ընդունինք պահ մը հակառակը։ Հետաքրքիր եղաւ հարցնելու այս կէտը Ցուցահանդէսին տնօրէնուհիին, որ ըսաւ թէ յաճախորդը ստիպուած չէ անպատճառ Սինկէրի մետաքսով ասեղնագործելու, հրապարակի վրայ ծախուած ուրիշ ոևէ մետաքսով ալ կարելի է բանել, բաւական է որ ողորկ և դիմացկուն ըլլայ։ Ահա բացատրութիւն մը որ պիտի ցրուէ բոլորովին թերեւս չատերու կողմէ կազմուած սխալ գաղափար մը։

Երկու խօսք ալ Սինկէրի ոտքով մեքենային մէկ կարծեցեալ անպատեհութեան վրայ։ Ոմանք կ'առարկեն թէ մեքենայի ոտքին գործածութիւնը կիներու համար աղէկ չի գար ֆիզիքական պատճառներով։ Այս կէտն ալ ուզեցի լուսաբանել գալ տնօրէնուհիին, որ առանց հարցումիս պատասխանելու, դիս առաջնորդեց սրահ մը ուր բազմաթիւ տիկիններ ու օրիորդներ, հակած մեքենաներու վրայ կ'աշխատէին։ Խնդրեց որ ոտքս մեքենայի մը ոտքին դնեմ և ոտիսիմ դարձնել։ Հնազանդեցայ, բայց հազիւ թէ առաջին չատ թեթեւ հարուած մը տուած էի, ահա մեքենան սկսաւ դառնալ, կարծես թռչիրմէն։ Այլեւս պէտք չունեցայ ոտքիս ոյժ տալու, դերերը փոխուած էին։ Ես չէի մեքենան շարժողը, մեքենան էր որ կը շարժէր ոտքս։ Տնօրէնուհին բացատրեց ինծի թէ Սինկէրի Սանթրալ Պոպին կոչուած մեքենային գլխաւոր յատկութիւններէն մէկը այն է որ ոտքերը այնպէս մը չինուած են որ զայն շարժելու համար աշխատողը ամենափոքր յոգնութիւն մը անգամ չզգայ։ Ասոր իբրեւ գրական ապացոյց ցոյց տուաւ ինծի հոն գտնուող բազմաթիւ տիկիններէն ու օրիորդները որոնք կ'աշխատին առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, առանց ամենափոքր անպատեհութեան։

ՍՈՒՐԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ

Տոմարագիրութեան, և հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն նամակագրութեան հմուտ գրագիր մը որ առևտրականի մէջ տասը տարուան փորձառութիւն ունի, պատրաստ է պաշտօնավարել դիւրամատչելի պայմաններով։

Կրնայ աշխատիլ նաև փոստարանի մը քով՝ իբր գրագիր կամ վճառակալի գործակատար։ Դիմել խմբագրատուն։

ԳՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒ

84 ՄԵԾԱԴԻՐ ԾԲԵՍ

Պարուսկակութիւն ճոխ եւ հահեկան

Ուէֆտ Ցովհաննէս Պէյզատ, Նկարիչ՝ Սիմոն Գաբամաճեան, Արուեստուէֆտի նկարներուն մէջ՝ Տիգրան Զէօկիւրեան, Ուղերձ առ Ուէֆտ Ց. Պէյզատ, (Քերթուած) Մինրան Քիւրքճեան, Լիբանանցի աղջիկը՝ Սասան վարդապետ, Բուն՝ (քերթուած) Սիպիլ, Պարպա Եորկին՝ Դ. Զարուհի, Ուղերձ յիշատակ ի ողբասելի Ռ. Ց. Պէրպէրեանի՝ Գարեգին Տէմիրճիպաշեան, Շաւպէրի ցայգանուագը (քերթուած) Անաւիս, Մայրական դիեցումն՝ Տօքթ. Ս. Ցակոբեան, Թափառիկ (քերթուած) Ֆէրնան Կրէկ, թարգմ. Ա. Փանոսեան, Պատկեր մը Ազգ. Հիւանդանոցի կեանքէն, Շաւարշ վարդապետ, Արձակ բանաստեղծութիւն Ձեռքերը՝ Մոսք Մեծարենց, Արձակ բանաստեղծութիւն՝ Անապիս, Ուղիւք արտասուաց (քերթուած) Ե. Տէմիրճիպաշեան, Ցակոբ փաշա Գազազեան՝ Մինրան Քիւրքճեան, Գաւառի դէմքեր, Բրօֆ. Ա. Ց. Հայկազեան, Հայկազան Խանդամուր, Սամոթրակէ՝ Տ. Զարքեան, Սթինոպայի աշխարհայեցութիւնը՝ Գեղանոյշ Գ. Գաւգիեան, Շերամաբուծութիւնը Թուրքիոյ մէջ, Ն. Գ. Գալֆեան։ Այս բացառիկ թերթը իր այս ճոխ պարունակութեամբ ամէն ընթերցասէրներու ուսումնասիրութեան արժանի է, գին 3 ղրուշ, գաւառաց համար 31/2։ Վաճառման կեդրոնատեղին, Կ. Պոլիս Հաճըրուշ խան, թիւ 24, Ս. Գաբամաճեան։

ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱՇԻՒՆԵՐ

ՀԱՇՈՒԵԳԻՐՔ ՅԱԿՈԲ Ֆ. ՏՊԷՅԵԱՆԻ

Շատեր, որոնք գնեցին հաշուեգրքին, վաճառական, խանութպան եւ գրագիր, իրենց գոհունակութիւնը այտնեցին խօսքով և գրով։

ՀԱՇՈՒԵԳԻՐՔԻՆ երկու նպատակ ունի.

Ա. Ժամանակի խնայողութեան.
Բ. Մտքի հանգստութեան.

Պահանջուած ոևէ հաշիւ ՎԱՃԱՐԿԵՆԱՊԷՍ գտնուելուն համար, ժամանակի խնայողութիւն կուտայ։

Անկասկած ըլլալով թէ հաշիւները ԱՆՍԽԱԼ են, մտքի կատարեալ հանդարտութիւն կը պատճառէ։

Հաշուեգիրքը կը պարունակէ կես փարայէն միչեւ 12 ղրուշ գին ունեցող ամէն տեսակ ապրանքներու հաշիւներ։

Գործածութեան կերպին համար առնենք քանի մը օրինակներ.

18 օխա իւղ, օխան 6 ղրուշ 35 փարայէն քանի՞ ղրուշ կ'ընէ։

—Պէտք է 18 էջը բանալ. հոն 6 ղրուշ 35 փարային դէմ պիտի գտնենք 123 ղրշ. 30 փարա։

22 կանգուն պատան, կանգունը 75 փարայէն քանի՞ ղրշ. կ'ընէ։

—Պէտք է 22 էջը բանալ. հոն 1 ղրշ. 35 փարային դէմ պիտի գտնենք 41 ղրուշ 10 փարա։

65 մէթր չուխան, մէթրը 9 ղրուշ 15 փարայէն քանի՞ ղրուշ կ'ընէ։

—Պէտք է 65 էջը բանալ, հոն 9 ղրուշ 15 փարային դէմ պիտի գտնենք 609 ղրուշ 15 փարա։

78 եարտա խասան, եարտան 90 փարայէն քանի՞ ղրուշ կ'ընէ։

—Պէտք է 78 էջը բանալ, հոն 2 ղրուշ 10 փարային դէմ պիտի գտնենք 175 ղրշ. 20 փարա։

Ինչպէս օրինակներէն կը տեսնուի, Հաշուեգիրքը կը յարմարի օխայի, արշինի, մէթրի, եարտայի, քիլոգրամի, հատի, վերջապէս ամէն կերպ առուծախի հաշիւներու։

Գին 5 ղրուշ, փոսքի ծախքը 6 ղրուշ

Դիմել Մանգուսմէի խմբագրատուն՝ Կ. Պոլիս, Ցովհ. էֆ. Ագնաւորի, Պապը Ալի ճատէսի, թիւ 56։

Իզմիր՝ հեղինակին։

Կը գտնուի նաև ուրիշ գրավաճառներու քով։ 4—15

ԱՆԶՈՒՄԷՆԻ ԹՈՐԹՈՆԸ
ԳՐԵՑ
ԲԻԷՐ ՏԷՐՈՒՐՍԷԼ

45
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Դ. Ա. Ր Դ

ԱՐՑՈՒՆՔ ԽՄՈՂ ԿԻՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԺԴ.

ՀԱՅՐ ԺԷՐՈՄԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Իվ տը Քէրօլանի անձնասպանութեան յաջորդ օրը, Լիտիա Կոմսուհի ա՝Ալմէյտան ընկերակցութեամբ, որ իր քով մենտորուհիի դերը կը շարունակէր, Ռօշմօրի դղեակը վերադարձած էր, ուր պատրաստ էր տակաւին քանի մը ամիս փակուիլ մօրը սուգին պատճառաւ։

Տարաբաղդ երիտասարդին մահուան յետին ժամանակութիւնները թերթերէն իմացած էր։ Առանց ուշաթափելու Իվ մօրը և Ռօպէռ տը Մալէսթրուայի ցաղուկներուն մէջ ինկած էր։ Իր յուսահատական արարքին պատճառը անծանօթ կը մնար, կամ լաւ եւս ժողովրդին փաստութեամբ, հանդէպ անոնց որոնց թշնամութենէն կը դողայ կամ անոնց բարձր դիրքէն կ'ահաբեկի, ոչնչաբ հմարձակեցաւ հրապարակաւ ըսել թէ Սանթերէմի Մարքիզուհին կրնար մատնենալ այս դժբաղդութեան մէջ։

Քանի մը օր վերջ կատարելապէս ապահով ու հանդարտ էր։ Այս անհանգիստ գէպքէն իրեն հետաքրքիր որ և է գայթակղութիւն յառաջ չպիտի գար։ Ոչ մէկ ամբաստանութիւն տեղի պիտի ունենար։

Այդ պատահարէն միայն յիշատակ մը մնար մտքին մէջ, տեսակ մը զարհուրելի մղձաւանջի նման։ Այն գռեհիկ և գծուծ ճաչարանին սրահին մէջ, ստահակի մը քով, տեսած էր սպիտակահեր ծերունի մայրը։ Բարձր հասակով, որ կատաղի չարժուժով կը կարծես յաւիտենական անէծք մը կուտար անոր որ իր որդւոյն մահուան պատճառ եղած էր։

Իր ապահովութեան վրայ անսայթ, Լիտիա չէր կրնար այս յիշատակը վանել, որ ե.բեմն գիշերը քնացած միջոցին պաղ քրտինքի մը մէջ թաթխելով զինքը կ'արթնցնէր։

Օր մը, նախաճաշէն վերջ, Հիւթ աւանին եկեղեցւոյն ժամկոչը դղեկատիրուհին քանի մը վայրկեանի ունկնդրութիւն խնդրեց։

Գիւղին սովորութեան համեմատ կուգար հայր Ժէրոմի մահուան լուրը գուժել, և խնդրել որ իր ներկայութեամբ պատուէ յուղարկաւորութեան հանդէսը որ տեղի պիտի ունենար հետեւեալ օրը։

— Ա՛հ, այդ խեղճ հայր Ժէրոմը մեռա՞։ ըսաւ Մարքիզուհին զգածուած գակառակ իր սովորական անտարբերութեան։ Երեկ ալ պէտք է ի վեր ճանչցած ծերունիին դժբաղդ վախճանին վրայ։

Ցետոյ յանկարծ յիշելով ամուսնանալու համար ստացած թոյլտուութիւնը, ոտքերուն տակ ինկաւ։ Ամբողջ գիշերը ոչ մի աչք չի փակեց։ Ամբողջ գիշերը Հիւթ աւանի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին զանգակատունը զանգեցին։ Ամբողջ գիշերը Հիւթ աւանի ամէն տուներուն մէջ, ամէն ոք ոտքի ելաւ։ Ամբողջ գիշերը Հիւթ աւանի